

A=16945

ii. 1946

NSV LIIDU RIIGIKAITSE RAHVAKOMISSARIAAT

KUTSE-EELSE
SÓJALISE JA KEHALISE ETTEVALMISTUSE

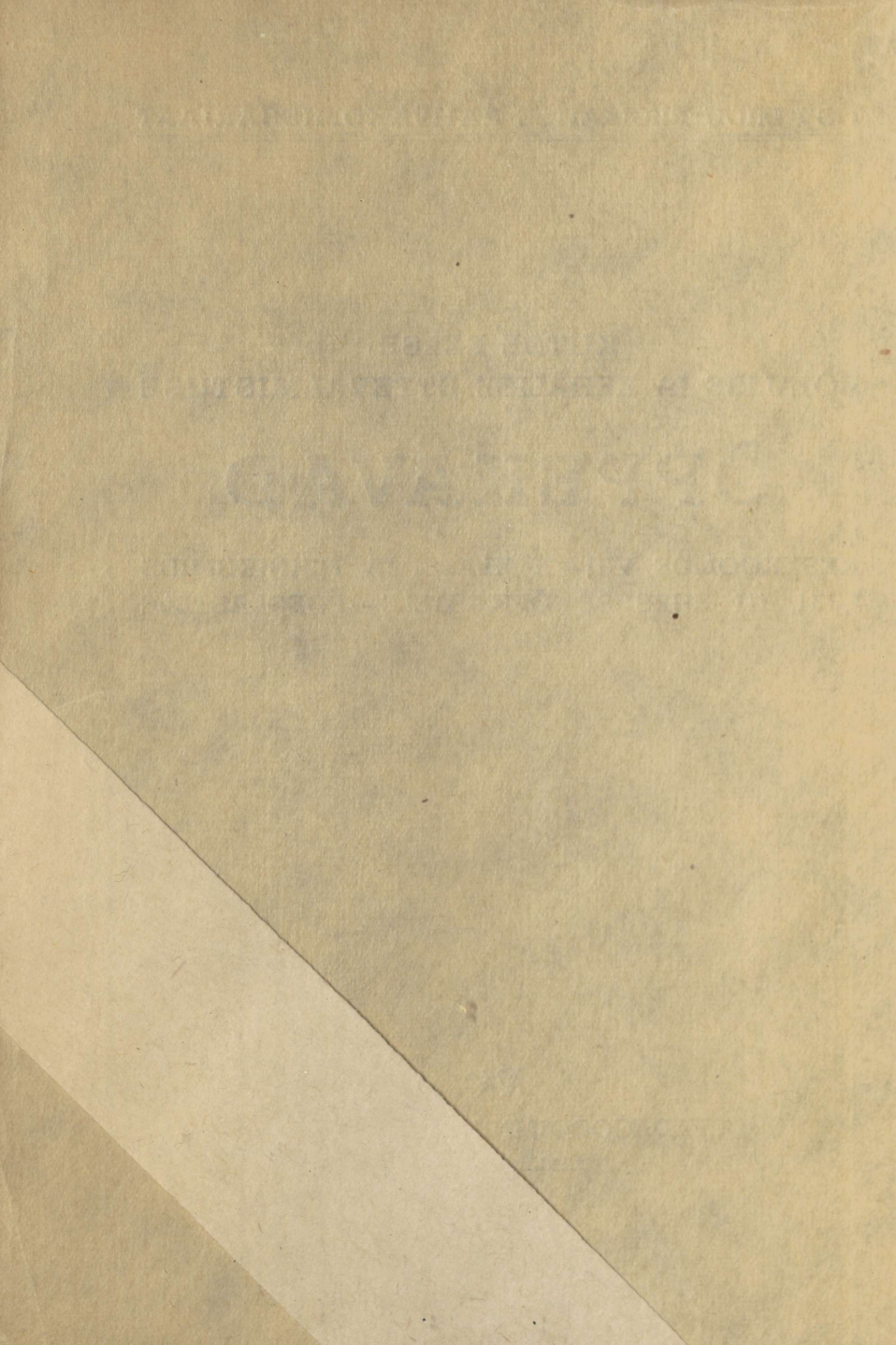
ÕPPEKAVAD

KESKKOOLIDE VIII—X KLASSI JA TEHNIKUMIDE
I, II, III KURSUSE ÕPILASTELE—POEGLASTELE

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN, 1946

NSV LIIDU RIIGIKAITSE RAHVAKOMISSARIAAT

KINNITATUD.

PUNAARMEE VÄGEDE FORMEERIMISE
JA KOMPLEKTEERIMISE PEAVALITSUSE
ÜLEM

kindral-polkovnik SMORODINOV.

1. JUUNIL 1945.

PUNAARMEE VÄGEDE FORMEERIMISE
JA KOMPLEKTEERIMISE PEAVALITSUSE
SÕJANÕUKOGU LIIGE

kindral-major KOLESNIKOV.

KUTSE-EELSE
SÕJALISE JA KEHALISE ETTEVALMISTUSE

ÕPPEKAVAD

KESKKOOLIDE VIII—X KLASSI JA TEHNIKUMIDE
I, II, III KURSUSE ÕPILASTELE — POEGLASTELE

RK

„PEDAGOOGILINE KIRJANDUS“

TALLINN, 1946

2

A-16945

I. ÜLDISED JUHISED.

Õpetuse põhiülesanded.

Kasvatada Lenini-Stalini tehile ja oma kodumaale andunud, distsiplineeritud ja kehaliselt tugevaid noormehi.

Anda neile teadmisi ja praktilisi vilumusi üksikvõitleja ettevalmistuse ulatuses, kes suudab teotseda jao koosseisus.

Organisatsioonilis-metoodilised juhised.

1. Õpilaste kutse-eelset sõjalist ja kehalist ettevalmistust organiseerida ja teostada juhindudes:

a) käesoleva kavaga;

b) Punaarmee määrustikkude, eeskirjade ja juhenditega;

c) käsiraamatutega, mis soovitatud Riigikaitse Rahvakomisariaadi, hariduse rahvakomissariaatide ja NSVL RKN-i juures asuva Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt.

2. Kutse-eelse sõjalise ja kehalise ettevalmistuse organiseerimise ja teostamise eest vastutavad kooli (tehnikumi) direktor ja sõjalise ala juhataja.

3. Kooli (tehnikumi) direktor on kohustatud:

a) hankima või valmistama kooli (tehnikumi) rahasummadega vajaliku sõjalis-õppe- ja spordivarustise, mis on ette nähtud tabelis (lisa nr. 4);

b) andma eri ruumid sõjalisele kabinetile ja relvade, sõjalis-
õppe- ning spordivarustise hoidmiseks;

c) seadistama spordiväljaku, võimla ja lasketiiru väikeka-
liibrilisest vintpüssist laskmiseks;

d) tagama õpilaste tervisliku seisundi regulaarset meditsii-
nilist kontrolli ja kehalise ettevalmistuse õppetingimuste järele-
valvet.

4. Kooli (tehnikumi) direktor ja sõjalise ala juhataja vastu-
tavad relvade, sõjalis-õppe- ja spordivarustise hoidmise, hool-
damise ja arvestamise eest.

5. Sõjalise ala juhataja koostab õppeplaani ja tunnikavad;
need kinnitab kooli (tehnikumi) direktor.

6. Praktiliste õppuste teostamiseks moodustada õpilasist
riviällüksused: jaod (10—12 õpilast), rühmad (3—4 jagu).

Jaokomandörid ja rühmakomandöride abid määrata kooli
(tehnikumi) käskkirjaga parimaist õpilasist sõjalise ja kehalise
kasvatuse alal.

7. Sõjalise ala juhataja ja õpetajad on kohustatud väljaspool
õppeaega instrueerima jaokomandöre ja rühmakomandöride
abisid eelseisvate õppuste teemadel. Õpilaskomandörid iseseis-
valt õppusi ei teosta, kuid on sõjalise ala juhataja (õpetaja) abi-
listeks õppetunni üksikelementide läbiviimisel.

8. Kutse-eelseks sõjaliseks ja kehaliseks ettevalmistuseks
määrata VIII ja IX klassis (tehnikumi I ja II kursusel) neli (4)
tundi nädalas ja X klassis (tehnikumi III kursusel) viis (5) tundi
nädalas.

Õppusi teostada vähemalt kaks korda nädalas. Kahetunnilisi
õppusi on lubatud teostada taktikalise, laske-, suusatamis-ette-
valmistuse ja topograafia alal. Sellised õppused määrata pea-
miselt õppepäeva viimastele tundidele.

Liikumist õppeplatsile ja tagasi õppeajana ei arvestata, kuid
kasutatakse riivilise ettevalmistuse taseme tõstmiseks.

9. Sõjalised õppused teostada reeglina väljas — maastikul.

10. Õppetööle eelnevat võimlemist teostada koolis (tehni-
kumis) iga päev ja reeglina 15 minutit värskes õhus iga klassiga

eraldi sõjalise ala juhataja (kehalise ettevalmistuse õpetaja) üldisel järelevalvel.

11. Õpilaste sõjalise ja kehalise ettevalmistuse taseme tõstmiseks teostada väljaspool õppeaega sõjalist ja sportlikku massitööd, organiseerides sõjanduse ringe ja spordikollektiive.

12. Sõjalise ja kehalise ettevalmistuse edukuse arvestust korraldada ühisel alusel teiste õppeainetega.

13. Et teha kokkuvõtet sõjalise ja kehalise ettevalmistuse alal, samuti riigikaitseis-sportliku massitöö tulemustest õpilaste seas, organiseerib ja teostab kool (tehnikum) talvisel ja kevadisel perioodil sõjalis-spordipidustused.

14. Õpetus peab olema aktiivne ja näitlik, teostuma järjekindlalt ja süstemaatiliselt; teoreetilised teadmised kinnistada nende praktilise rakendamisega.

15. Õpetuse põhiviisideks peavad olema: lihtne ja arusaadav selgitus, kütkestav jutustus, oskuslik näidis ja kannatlik vigade parandus. Õpilaste poolt nõrgalt omandatud võtted ja tegevused korrata järgnevat õppusil nende täieliku omandamiseni.

16. Võtete ja tegevuste õpetamist teostada alljärgnevas järjestuses:

a) kujukalt ette näidata võtte või tegevuse täitmist tervikus ja siis korrata näidist aeglaselt tehete kaupa ühes kaasneva lühiselgitusega;

b) õpetada võtte või tegevuse täitmist algul tehete kaupa ja siis tervikus, millele järgneb iga õpilase iseseisev treening sõjalise ala juhataja (õpetaja) ja jaokomandöride järelevalvel;

c) kontrollida õpitava võtte või tegevuse omandamist õpilaste poolt.

Õpilasil tuleb algul nõuda ainult võtte õiget täitmist, siis juba kiirust ja järgnevalt tegevuste viimistlemist automaatsuseni.

17. Iga õppus peab olema hoolikalt ette valmistatud ja materjalselt tagatud.

Õppetund peab olema sisutihe ja iga õpilane peab olema tegevuses kogu õppetunni kestel.

Õppeaja arvutus.

Järje nr.	Õppeaine nimetus	Õppetundide arv aastas			Kokku kolme aasta kestel
		VIII klass. Tehnikumi I kursus	IX klass. Tehnikumi II kursus	X klass. Tehnikumi III kursus	
1	Taktikaline ettevalmistus .	36/44	34/50	26	190
2	Laske-ettevalmistus . . .	26/23	26/20	29	124
3	Riviline ettevalmistus . .	12/5	10/6	20	53
4	Kehaline ettevalmistus . .	42/12	42/12	54	162
5	Topograafia	0/4	0/4	16	24
6	Määrustikud	6/4	—	10	20
7	Tutvumine väeliikidega .	—	10	—	10
8	Vestlused Punaarmee ja meie kodumaa sõjalise mineviku tähtsaimast sündmusist	10/8	10/8	10	46
	Üldse	132/100	132/100	165	429/200

Märkus: Keskkoolide VIII ja IX klassis (tehnikumide I ja II kursusel) on näidatud lugejana tundide arv talvisel perioodil, näitajana — laagriperioodil.

II. METOODILISED JUHISED ETTEVALMISTUSE LIIKIDE JÄRGI.

1. Taktikaline ettevalmistus.

Ülesanne: Ette valmistada võitlejat ja võitlejate paari (gruppi), kes oskavad teotseda jao koosseisus lahingu põhivormides (pealetungil, kaitsel, luurel).

Juhised: Taktikalisil õppusil kasvatada õpilastes otsustavust, julgust, vastupidavust, visadust ja initsiatiivi.

Õppuste ettevalmistamisel pöörata erilist tähelepanu sellise maastiku valikule, mis tagaks õpetlikkust.

Õppused organiseerida ja teostada maastikul tegelikule lahinguolukorrale lähendatud tingimustes.

Selleks:

rakendada tegevusse aktiivselt teotsev „vastane“ (3—5 õpilast);

vastase tähistamiseks kasutada märklaudu ja torkekujusid; tähistada vastase ja oma tuld täristajate ja tuletähistega;

küllastada õppe-lahinguolukord kriisi momentidega, mis kasvatavad õpilasis pealetungi indu;

tankide ja soomusautode tegevusi tähistada maketitega, mis on koolides valmistatud omal jõul.

Õppused peavad olema materjalselt tagatud, nii et õpilased võiksid õppida rünnakut praktiliselt (torgata kujusid, heita õppegranaate märklaudade pihta jms.), võitlust kaitsepositsiooni sügavuses, võitlust tranšeedes ja ühenduskäikudes, takistuste ületamist, vastase kaevikute kasutamist jne.

Jaokomandöride ja nende õpilaste instrueerimist, kes on määratud vastase ja naabrite tähistamiseks, teostada tingimata õppuseks valitud maastikul.

Taktikaliste õppuste alguseks peavad õpilased evima kindlad teadmised ja vilumused liikumistehnikas lahinguväljal, käsitsi-võitlusevõtteis, granaadiheites ja topograafias.

Iga õppuse eel teostada lühivestlusi, et tutvustada õpilasi õpitava teema taktikaliste põhiküsimustega; näiteks teema „Võitleja-luuraja“ õppimisel tuleb selgitada luure mõistet (andmete kogumine vastasest, maastikust, elanikkonnast jms.).

Õppusil jao koosseisus tuleb erilist tähelepanu omistada koostöö küsimustele jaos eneses. Õppusi teostada grupimeetodil, üleminekuga teotsemisele lahingu-kollektiivi koosseisus.

Kõigil õppusil täiustada õpilaste üksikettevalmistust. Iga õppuse lõpul teha arutlus ja kokkuvõtte õppuse tulemustest.

Talvel osa taktikalisi õppusi, nagu „Võitleja-sidevirgats“, „Piilurite teenistus luurel“, „Võitleja-padrunikandja“, teostada suuskadel.

Võttes aluseks Suure Isamaasõja kogemusi, tutvustada õpilasi praegusaja lahingu iseloomuga, väeliikide ülesannete ja omadustega, jalaväe väikeste allüksuste tegevustega, samuti ka vastase väikeste allüksuste teotsemistaktikaga.

Väliõppusil teostada julgestatud lahingurännakuid ja treenida õpilasi õhu- ja maapealse vastase ootamatu ründe tõrjumises.

Teemade „Võitleja kaitsel“ ja „Laskurjagu kaitsel“ läbivõtmisel peab iga õpilane praktiliselt kaevama ning seadistama kaeviku ja ühenduskäigu ning ehitama orvi (niis) ja laskepilu-sid. Õppuste teostamisel erilist tähelepanu pöörata moonda-misele.

Kõigil taktikalisel õppusil treenida õpilasi käskluste vastu-võtmises ja üleandmises signaalide ja leppemärkidega, mis ette nähtud Punaarmee jalaväe lahingumäärustiku 1. osas (lisa 5).

Taktikalise ettevalmistamise täiustamiseks teostada väljas-pool õppeaega rännakuid ja sõjastatud mängu.

Pikemaid öisi väljaõppusi teostada väljaspool õppeaega kaks-kolm korda aastas (laupäeval vastu pühapäeva), puhkusele asu-misega ning ööbimisega väljaspool asulaid, ühes positsiooni-kindlustuse tööde ning tõkestatud alade ületamise teosta-misega.

2. Laske-ettevalmistus.

Ü l e s a n n e: Tundma õppida 1891/30. a. mudeli 7,62 mm kaliibrilist vintpüssi, automaati, käsigranaate, tankitõrjegranaate ja nende kasutamiseviise ning -võtteid lahingus; õpetada laskma väikekaliibrilisest vintpüssist; tutvustada kergekuulipildujaga (DP).

J u h i s e d: Õppuste teostamisel juhendada Laskeasjanduse eeskirjade ja Punaarmee laskuroside võitlejate laske-ettevalmis-tuse metoodikaga (NSVL Riigikaitse Rahvakomissariaadi Sõja-lise Kirjastuse väljaanded).

Materjalosa õppimiseks evida relvad kokkupandud, koost-võetud ja läbilõikelisel kujul, samuti vajalikud abinõud, plaka- tid, skeemid ja joonised.

Õppetunnid peavad olema kompleksed, s. o. sisaldama mitu omavahel seoses olevat õppeküsimust.

Laske-ettevalmistuse õppetundi võib organiseerida näitena järgmiselt:

E s i m e n e j u h t u m — kui õppetunnis töötatakse läbi mitu õppeküsimust (teema 2, 1. õppus VIII klassi kavast).

Igas jaos organiseeritakse kolm õppepunkti (-kohta), kus teostatakse üheaegselt: ühes — tabava lasu andmiseks vajalikkude võtete ühendatud täitmist lamades ja põlvelt asendist, teises — tihedus-sihtimist sihtpukilt ja kolmandas — sihtimise täpsuse kontrolli ortoskoobiga.

Sel juhul sõjalise ala juhataja (õpetaja) ise jälgib õpetamise õigsust, astudes vahele ja abistades jaokomandöre vajaduse korral, ja kontrollib õpilaste ettevalmistumust oma kontrollpunktis.

Õpilased jaotatakse jagudes gruppidesse kolme õppepunkti vahel ja vahetuvad teatud ajavahemiku järel organiseeritult sõjalise ala juhataja (õpetaja) käskluse järgi.

Teine juhtum — kui õppetunnis töötatakse läbi kaks õppeküsimust (teema 5, 2. õppus X klassi kavast). Igas jaos organiseeritakse kaks õppepunkti (-kohta), kus teostatakse üheaegselt: ühes — laskevõtete ja -reeglite õpetamist õhumärkide tulistamiseks, teises — lamades, põlvelt ja püsti laskeasendisse asumise võtete ühendatud täitmist.

Sõjalise ala juhataja täidab samu ülesandeid mis esimesel juhul.

Kolmas juhtum — kui õppetunnis töötatakse läbi ainult üks õppeküsimus (teema 5, 1. õppus X klassi kavast). Igas jaos organiseeritakse üks õppepunkt (-koht), kus õpilas-jaokomandör ise õpetab kõiki jao koosseisu kuuluvaid õpilasi üheaegselt.

Sõjalise ala juhataja (õpetaja) jälgib jaokomandöride poolt teostatavate õppuste õiget organiseerimist ja metoodikat, astudes vahele ja abistades neid vajaduse korral.

Neljas juhtum — kui kogu klassi (rühma) õpetab sõjalise ala juhataja (õpetaja) vahetult ja üheaegselt ühes õppepunktis (-kohas) (teema 1, 1. õppus VIII klassi kavast).

Sõjalise ala juhataja (rühma- ja roodukomandör laagriperioodil), jõudnud õpilastega laskmiste teostamiseks laskeväljale, peab kõigepealt organiseerima neile õppused tabava lasu andmiseks vajalikkude laskevõtete viimistlemiseks, relvade materjalosa õppimiseks ja ballistika algteatmetega tutvunemiseks; pärast seda ta asub laskmiste läbiviimisele.

Vilumuste täiustamist kauguste hindamises ja märgi ning sihtpunkti valikus, arvestades välismõjusid kuulilennule, teostada kõigil väliõppusil.

Õpilaste edukuse hindamist laske-ettevalmistuse alal teostada, lähtudes üksikhindest selle igas eriosas (relvade materjalosa, algteatmed ballistikast, laskeasendisse asumise võtete täitmine, laskmised).

3. Riviline ettevalmistus.

Ülesanne: Õpetada kätte võitleja tegevused jao koosseisus ja tutvustada tegevustega rühma koosseisus; k u j u n d a d a riviline rüht.

Juhised: Rivilist ettevalmistust teostada vastavalt Punaarmee jalaväe rivimäärustiku nõudeile. Saavutada õpilasis riviline rüht, väline pinetus, üksikvõitleja ja jao ladusad, puhtad võtted ning tegevused ja käskluste väle, täpne täitmine.

Õpetamisel jao koosseisus pöörata erilist tähelepanu võitlejate tegevuse kooskõlastamisele jaos.

Rivilist ettevalmistust täiustada kõigil rivistusil ja õppusile minnes ning tagasi tulles. Sõjalise ala juhataja ja sõjalise ala õpetaja isiklik eeskuju ja nõudlikkus peavad tagama range rividistsipliini ja õpilaste alalise tähelepanu rivis.

Praktiseerida segaliiklemist (harilik ja kiirendatud samm, jooks) koos kunstlike ja looduslike takistuste ületamisega.

4. Kehaline ettevalmistus..

Ülesanded: Tagada edasist igakülgset kehalist arenemist, tervise tugevdamist ja kehalist karastust;

täiustada eelmsil aastail omandatud kehalisi ja vaimseid omadusi;

süvendada ja kinnistada sõjalis-rakenduslikud vilumused ja õpetada neid kasutama keerukamais tingimustes;

õpetada täagivõitluse võtteid koos takistuste ületamisega, granaadiheitmist, suusatamistehnikat murdmaastikul, suusarivisid ja ujumist;

muuta harjumuseks süstemaatiline spordiharrastus ja treening;

ette valmistada VTK 1. astme normide sooritamiseks.

Juhised: 1. Kehalise ettevalmistuse plaanistamise põhinõuded on järgmised:

kehalise ettevalmistuse õppetunnid jaotada ühtlaselt kogu õppeaastale;

kontrollharjutused ja õppekava aineistik plaanistada veerand-

aastate kaupa, arvestades aastaaega (lumekatte olemasolu suusatamis-ettevalmistuseks jms.) ja õpilaste kehalist ettevalmistumust;

veerandaasta plaani alusel koostada õppetundide konspektid 2—3 õppuseks ette;

õppetööle eelnev võimlemine ja klassiväline sporditöö peavad oma sisult vastama läbivõetavale õppekavale, seda süvendama ja täiendama.

2. Sõjalise ala juhataja (kehalise ettevalmistuse õpetaja) peab teostama kehalist ettevalmistust:

- a) kehalise ettevalmistuse õppetundidena;
- b) õppetööle eelneva võimlemisena.

Peale selle peab sõjalise ala juhataja (õpetaja) organiseerima riigikaitselist ja sportlikku massitööd ja seda tööd juhtima.

3. Õppetunnid kehalise ettevalmistuse alal koostada ja teostada tüüpikava järgi (metoodiliste juhiste punkt 6).

Füsioloogiline koormatus õppetunnis peab vastama õpilaste kasvava organismi ealistele iseärasustele, grupi ettevalmistumusele ja tunni teostamistingimustele; seepärast juhataja on kohustatud jälgima õpilaste kehalist seisundit ja sellele vastavalt reguleerima koormatust.

4. Õppetundides kasutada laialdaselt võitlus-mängu meetodit.

5. Kehalise ettevalmistuse tundides nõuda õpilasilt distsipliini, tähelepanu, organiseeritust, õiget kehahoiakut, ladusust ning täpsust harjutuste, võtete ja võistlus- ning mängureeglite täitmisel.

Rivistuse ja ümberrivistuste käsklused anda Punaarmee jalaväe rivimäärustiku järgi.

Kehaliste harjutuste täitmisel on lubatud kasutada erilisi võimlemiskäsklusi.

6. Kehalise ettevalmistuse õppetund koosneb kolmest osast, mis erinevad ülesandeilt ja sisult, kuid moodustavad terviku.

Õppetunni tüüpikava.

Esimene osa — sissejuhatav osa (10—15 minutit).

Ülesanne: Organiseerida klass õppetööks ja ette valmistada õpilasi nende harjutuste (mängude) täitmiseks, mis kuuluvad õppetunni põhiossa.

Sisu: Rivistus, jaotus, ettekanne; õppetunni ülesande ja sisu lühiselgitus, rivilise ettevalmistuse elemendid, lõnd, segaliiklemine (lõnd vaheldumisi jooksuga) ja ettevalmistavad harjutused (üldarendavad, rütmi kasvatavad ja õiget kehahoiakut kujundavad).

Teine osa — põhiosa (25—30 minutit).

Ülesanne: Kasvatada julgust, otsustavust, väledust, osavust, jõudu, vastupidavust ja teotsemisoskust kollektiivis; õpetada kehaliste harjutuste (mängude) tehnikat; arendada sõjalis-rakenduslikke algvilumusi.

Sisu: Jooks, hüpped, ronimine, takistuste ületamine, kandamite tõstmine ja kandmine, roomamine; täägivõitlus ja granaadiheited kaugusse ja märki; suusatamine, ujumine; mängud eelloetletud harjutuste elementidega.

Kolmas osa — lõpposa (3—5 minutit).

Ülesanne: Viia organism rahulikku seisundi; organiseerida klass järgnevas õppetöös, kokku võtta õppetunni tulemused.

Sisu: Lõnd, rahustavad harjutused; rivistus, õpetaja lühimärkmed teostatud õppetunni kohta ja ülesande andmine järgnevas tunniks.

7. Suusatamis-ettevalmistuse ja teiste õppuste teostamisel külmal aastaajal peab sõjalise ala juhataja (kehalise ettevalmistuse õpetaja) tarvitusele võtma kõik abinõud külmumiste ja külmetuste vältimiseks.

8. Kehalise ettevalmistuse edukuse hindamist toimetab sõjalise ala juhataja (õpetaja) lisade 2 ja 3 juhiste kohaselt.

9. Õppetööle eelneva võimlemise eesmärk on kehaline arendamine, tervise tugevdamine, õpilaste organismi treenimine ja karastamine, õppustel omandatud vilumuste kinnistamine ja õppepäeva organiseeritud alustamine.

Õppetööle eelneva võimlemise sisu moodustavad rivi elemendid, ettevalmistavad harjutused, lõnd, jooks tasasel rajal ja murdmaastikul ja lihtsamate takistuste ületamine.

Õppetööle eelnevat võimlemist teostada iga klassiga eraldi, mitmekesiselt ja huvitavalt. Üksikjuhtudel on lubatud ühendada kaks klassi (kui puudub grupijuht, on vähe õpilasi klassides või ei ole küllaldaselt maa-ala).

Õppetööle eelneva võimlemise teostamiseks peab sõjalise ala juhataja (kehalise ettevalmistuse õpetaja) ette valmistama abilisi-grupijuhte õpilasist ja neid süstemaatiliselt instrueerima praktiliselt.

Klassijuhatajad ja õpetajad, kes annavad esimesi õppetunde, peavad viibima võimlemisel ja jälgima õpilaste distsipliini ning korda.

10. Klassivälise sporditöö laialdane ja süstemaatiline teostamine on põhitingimusi õpilaste kehalise ettevalmistuse ülesannete edukal täitmisel.

Klassivälist sporditööd teostada:

õppuste kujul kooli spordikollektiivi sektsioonides (gruppides, võistkondades) võimlemise, kergejõustiku, suusaspordi, uisuspordi, ujumise, sõudmise, vehklemise, maadluse, poksi, spordimängude ja rahvatantsude alal;

massispordi ürituste kujul, nagu: matkrännakud (jala, paatidel, jalgratastel), sõjastatud mängud maastikul, spordivõistlused (koolisemised ja koolidevahelised) ja sõjalis-spordipidustused.

11. Sõjalise ala juhataja (kehalise ettevalmistuse õpetaja) arvestab õppetöö teostamisel meditsiinilise kontrolli andmetega (lisa 1).

Neile õpilastele, kes meditsiinilise kontrolli andmeil kuuluvad kehaliselt nõrkade gruppi, tuleb õppused organiseerida nende kehalist seisundit arvestades.

5. Topograafia.

Ülesanded: Õpetada orienteeruma maastikul ja liikuma asimuutide järgi; anda elementaarsed vilumused kaardilugemises ja kaardi käsitamises maastikul; tutvustada silmamõõdulise ülesvõtte põhivõtetega.

Juhised: Õppusil jutustust täiendada näitlike õppevahendite demonstreerimisega ja praktiliste tegevusvõtete näidistega. Tehtud tööd kontrollida ja parandada. Erilist tähelepanu omistada tööde korralikule täitmisele; lohakalt täidetud töid mitte vastu võtta.

Orienteerumist ja liikumist asimuutide järgi (laagris) teostada päeval murdmaastikul lühikeste käikude üksikjätkudena. Orienteerumist maastikul ja oma asukoha määramist kaardi

järgi treenida kõigil välisõppusil. Liikumisel asimuudi järgi pöörata tähelepanu takistustest möödumisele ja suuna hoidmisele.

Silmamöödulise ülesvõtte tegemisel nõuda õpilasilt graafiliste tööde korralikku täitmist. Ülesvõtte näidis organiseerida 1—2 punktis mitte rohkem kui 10—12 õpilasest koosnevale grupile.

Iga teema läbivõtmisele peavad kaasnema praktilised tööd nii õppuste ajal kui ka väljaspool õppeaega.

6. Määrustikud.

Ülesanne: Õppida selgeks sõjaväelaste üldkohused, ööpäevase toimkonna kohused ja tunnimõõde õigused ning kohused. Tutvustada sõjaväelise distsipliini nõuetega ja laagriteenistusega.

Juhised: Määrustikkude õpetamine peab olema näitlik ja praktiline. Õpilaste teadmiste täiustamist teostada kogu õppeperioodi kestel. Õpilasilt nõuda kooli (tehnikumi) sisekorra reeglite kõrvalekaldumatut täitmist, ööpäevase toimkonna- ja vahtkonnateenistuse eeskujulikkust kandmist laagrisviibimise perioodil, samuti ka Punaarmee määrustikkude põhimääruste järgimist.

7. Tutvumine väeliikidega.

Ülesanne: Anda üldine ettekujutus väeliikidest, nende otstarbest ja nende omavahelisest koostööst praegusaja lahingus; tutvustada võitlusvõtetega vastase tankide ja lennuväe vastu.

Juhised: Õppusi teostada peamiselt ekskursioonidena sõjakoolidesse, väeosadesse, lennuväljadele ja polügoonidele, üksikud teemad läbi võtta vestluste kujul ühes maketite, plakatite, skeemide ja tabelite demonstreerimisega.

Vestlusil tuua näiteid Punaarmee mitmesuguste väeliikide lahingutegevusest Suures Isamaasõjas, ühtlasi tutvustades õpilasi vastase sõjatehnikaga.

8. Vestlused Punaarmeelest.

Ülesanne: Kasvatada õpilastes armastust meie rahva sõjalise mineviku ja oleviku vastu ning andumust sotsialistlikule kodumaale ja Lenini-Stalini tehile, kasutades selleks näiteid meie rahva sangarlikust minevikust, Punaarmee heitlusest meie kodumaa vabaduse ning rippumatuse eest ja tema väejuhtide elust ning tegevusest.

J u h i s e d: Vestlused Punaarmee peavad evima kõrge ideelis-poliitilise taseme. Kõik õppused peavad olema sihti taotlevad ja läbi viidud elavalt ning kütkestavalt. Selleks on vajalik hoolikas ettevalmistus igaks õppetunniks, üksikasjaliku plaan-konspekti väljatöötamine ja illustreeriv-näitliku materjali laialdane kasutamine.

Vestlusil tuleb alati arvestada õpilaste ealisi erinevusi, hoiduda liigest aine kuhjamisest ja vältida arusaamatute oskussõnade tarvitamist. Iga vestlus küllastada kujukate ja veenvate näidetega, mis illustreerivad üksikuid väiteid ja järeldusi.

ÕPPEKAVAD.

VIII KLASS (TEHNIKUMI I KURSUS).

Talvine periood.

Taktikaline ettevalmistus — 36 tundi.

E e s m ä r k:

- a) Õppida selgeks võitleja üldkohused lahingus;
- b) õpetada täitma vaatleja, padrunikandja, sidevirgatsi kohuseid ja võitleja tegevusi pealetungilahingus, kaitsel ja luurel.

Teemade loetelu ja tundide arvutus teemadele.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Jalavägi — põhiväeliik	1
2	Võitleja üldkohused lahingus	1
3	Võitleja — vaatleja	2
4	Võitleja — padrunikandja	2
5	Võitleja — sidevirgats	2
6	Võitleja pealetungilahingus ja rünnakul	12
7	Võitleja kaitsel	10
8	Piilkonna teenistus luurel	6
Kokku		36

Teema 1. Jalavägi — põhiväeliik — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada jalaväega kui põhiväeliigiga.

Meetod: Vestlus.

Sisu: Jalavägi — põhiväeliik. Jalaväe tegevuse põhivõid — tuli, manööver ja käsitsivõitlus. Näiteid jalaväe sangarlikust tegevusest Suure Isamaasõja kogemustel.

Teema 2. Võitleja üldkohused lahingus — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada võitleja üldkohustega lahingus.

Meetod: Vestlus.

Sisu: Praegusaja lahing ja selle nõuded võitlejale. Võitleja üldkohused lahingus. Valvsus ja sõjasaladuse hoidmine.

Teema 3. Võitleja — vaatleja — 2 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada vaatluse võtetega lahinguolukorra mitmesugustes tingimustes.

Meetod: Praktiline õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Vaatleja ja tema osatähtsus lahingus. Vaatlus lahtisel, kinnisel ja murdmaastikul (vastavalt olukorrale). Vaatlus lamas- ja püstiasendist.

2. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kätte õpetada võitleja — vaatleja kohused.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Vaatleja kohused lahingus. Vaatluskoha valik. Vaatluspunktide seadistamine ja moondamine. Märkide leidmine ja kauguste hindamine. Ettekanne tähelepandest.

Teema 4. Võitleja — padrunikandja — 2 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada võitleja — padrunikandja kohused.

Meetod: Praktiline õppus lendülesannete lahendamisega.

Sisu: Võitleja — padrunikandja kohused. Pidemete, magasinide ja lintide laadimine padrunitega. Liikumistehnika lahingumoonas kandmisel lahtisel ja kinnisel maastikul.

Teema 5. Võitleja — sidevirgats — 2 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada sidevirgatsi kohused ja tegevused.

Meetod: Praktiline õppus lendülesannete lahendamisega.

Sisu: Sidevirgatsi kohused. Korralduse või ettekande korrdamine. Liikumistee tundmaõppimine. Sidevirgatsi liikumine vastase tule all. Tegevus vastasega kohtumisel, haavataasaamisel või vangistusohu sattumisel. Korralduse või ettekande üleandmine. Ettekanne tagasisõudmisel.

Teema 6. Võitleja pealetungilahingus ja rünnakul — 12 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada kaeveriistadega ja kaevumise ning moondamise võtetega.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Kantavad kaeveriistad (väike labidas, sõjaväe kirves), nende otstarve ja mõõted. Kaevumistehnika. Laskuripesa kaevamine lamades laskmiseks. Moondamisvõtted ja -viisid.

2. õppus. Võitleja edasiliikumine varjest varjeni — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada varjatult ja väledalt liikuma lahinguväljal.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Liiklemisviisid maastikul. Varjatud liikumistee valik ja maastikule kohandatud liiklemisviisid (püsti, küüarakil, järkjooksudega ja roomates).

Osutatud suuna hoidmine liiklemisel.

3. õppus. Kaevumine ja moondamine pealetungilahingus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada kaevuma ja moonduma pealetungilahingus.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Koha valik tulistamiseks. Laskuripesa kaevamise tehnika (võitleja asend laskuripesa kaevamisel). Vastase vaatlus töö ajal. Laskuripesa moondamine.

4. õppus. Võitleja väljumine tulejoonele — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada väljuma varjatult tulejoonele ja valima laskekohta.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Laskekohta valik tulejoonel. Liikumistee valik. Varjatud väljumine tulejoonele. Laskekohta seadistamine.

5. õppus. 4. õppuse järg — 1 tund.

Eesmärk: Praktiseerida varjatud väljumises tulejoonele, laskekoha valikus ja lahinguvälja vaatluses.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Laskekoha valik tulejoonel. Liikumistee valik. Varjatud väljumine tulejoonele. Laskekoha seadistamine. Kaevumine ja moondamine. Lahinguvälja vaatlus. Tulistamine.

6. õppus. Võitleja tegevused rünnakul — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana rünnakul.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitleja ettevalmistused rünnakuks. Liikumine rünnakule ja takistuste ületamine. Vastase hävitamine näpplaskudega, täägiga ja laskmisega puusalt. Vastaselt hõivatud positsiooni kinnistamine ja valmistumine vasturünnakute tõrjumiseks.

7. õppus. Võitleja tegevused kaeviku ja ühenduskäigu puhastamisel vastasest — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada võitlema kaevikus ja ühenduskäikudes.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Hoogus hüpe kaevikusse. Edasitung piki kaevikut (ühenduskäiku). Takistuste ületamine ja hävitamine kaevikus (ühenduskäigus). Teotsemine vastase kaevikus (ühenduskäigus) täägi, püssipära, granaadi ja tulega koos naabriga (1—3 võitlejat).

Teema 7. Võitleja kaitsel — 10 tundi.

1. õppus. Ettevalmistus kaitseks — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada valima laskekohta, kaevama ja moondama laskuripesa põlvelt laskmiseks.

Meetod: Ühepoolne välisõppus.

Sisu: Võitleja kohused kaitsel. Laskekoha valik. Laskuripesa kaevamine ja moondamine põlvelt laskmiseks.

2. õppus. 1. õppuse järg — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada valmistuma kaitseks.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Kaeviku täiendamine laskmiseks püsti. Padrunite, granaatide ja süütepudelite panipaikade seadistamine. Vaatlus

lahinguvälja, naabrite tegevuse ja komandöri signaalide järgi. Kauguste hindamine orientiirideni ja maastikujoonteni. Ettekanne tähelepandust.

3. õppus. Pealetungiva vastase tulistamine — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada avama tuld vastase pihta jaokomandöri käsul ja iseseisvalt.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Tuleavamine komandöri käsul. Iseseisev tulistamine. Märkide, sihiku ja sihtpunkti hindamine ja valik. Ründava vastase jalaväe tõrjumine.

4. õppus. Vastase jalaväe ja tankirünnaku tõrjumine — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tõrjuma vastase tanke ja jalaväge.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitleja teotsemine vastase miinipildujate ja suurtükiväe tulistusel ja lennuväe ründel. Tankide ja neile järgneva jalaväe rünnaku tõrjumine.

5. õppus. Võitlus eriti raskeis tingimustes — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada võitlema eriti raskeis tingimustes, kasvatada visadust kaitsel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitleja teotsemine ootamatu ründe puhul tiivalt või seljatagant. Naabri (seltsimehe) abistamine. Võitlus kaitseasetusse tunginud vastasega.

Teema 8. Piilurite teenistus luurel — 6 tundi.

1. õppus. Piilurite valmistumine luureks — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada piilurite kohustega luurel ja ettevalmistusega luureks.

Meetod: Vestlus järgneva praktilise läbitöötamisega.

Sisu: Piilurite kohused luurel. Ettevalmistus väljumiseks luurele. Isiklikkude dokumentide üleandmine. Rakmestuse ja relvastuse ülevaatus ja ettevalmistus.

2. ja 3. õppus. Piilurite liikumiskord — 3 tundi.

Eesmärk: Õpetada kätte varjatud edasiliikumine ühelt vaatluspunktilt teisele ja kohalikkude esemete läbivaatuse võtted.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Piilurite liikumiskord ja -tehnika. Piilurite kaugus südamikust ja side sellega. Varjatud üleminek ühelt vaatluspunktilt teisele. Kohalikkude esemete läbivaatus (mets, põõsastik, talu, kuristik, üksik ehitis). Ettekanne tähelepanust.

4. õppus. Piilurite tegevus kohtumisel vastase üksikisikutega ja väikeste gruppidega — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema kohtumisel vastasega.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Piilurite tegevus kohtumisel vastase üksikisikutega ja nende vangistamine. Vangi konvoeerimine. Tegevus kohtumisel vastase gruppiga.

Juhend: „Боевой устав пехоты Красной Армии“, часть I.

Käsiraamatud: „Методика тактической подготовки бойца“. „Сборник пособий для военных руководителей“, раздел „Тактика“.

Laske-ettevalmistus — 26 tundi.

Eesmärk: Tundma õppida 1891/30. a. mudeli vintpüssi ja käsigranaatide (RGD-33, tüüp F-1, RPG — 1940/42. a.) materjalosa ja laskevõtted tabava lasu andmiseks põlvelt laskeasendist. Tutvustada lasketeooria põhielementidega.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa	6
2	Laskevõtted ja reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist	4
3	Laskmine väikekalibrilisest vintpüssist	6
4	Käsigranaatide (RGD—33, RG—42 ja F—1) ja tankitõrjegranaadi (RPG—1940—42) tundmaõppimine	6
5	Algreatmed ballistikast	4
	Kokku	26 tundi

Teema 1. 1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa — 6 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada toimetama reegli pärast koostvõetud vintpüssi ülevaatust.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi täielik koostvõtmine ja kokkupanemine. Vintpüssi põhiosade tundmise süvendamine (raud lukukojaga, padrunitalv, lukk, laad, tääk, rauakate, puhastusvarras ja juurdekuuluvad abinõud). Koostvõetud vintpüssi ülevaatust.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada vintpüssi osade seisuga enne laadimist.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi osade ja mehhanismide seis enne laadimist. Sihiku ja kirbu otstarve. Lahingupadruni ehitus.

3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada toimetama kokkupandud vintpüssi ülevaatust, hoidmist ja hooldamist.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi puhastamise ja määrimise reeglid. Kokkupandud vintpüssi ülevaatust. Vintpüssi hooldamine ja hoidmine rännakul, puhkepeatusel ja ruumides.

Teema 2. Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada asuma põlvelt laskeasendisse.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljakul (lasketiirul).

Sisu: Võtted lamades ja põlvelt laskeasendisse asumiseks. Vintpüssi laadimine. Sihikuseadmine. Palgepanek, sihtimine ja kukepäästmine. Tihedussihtimine sihtpukilt. Sihtimise kontroll ortoskoobiga.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Täiustada vilumusi kõigi tabava lasu andmiseks vajalikkude võtete täitmiseks laskmiseks põlvelt.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljakul (lasketiirul).

Sisu: Põlvelt laskeasendisse asumise treening. Vintpüüsi laadimine ja ümberlaadimine. Sihikuseadmine, palgepanek, sihtimine ja kukepäästmine. Sihtipanek sihtpukilt. Sihtimise kontroll ortoskoobiga. Kord laskeväljal (lasketiirul).

Teema 3. Laskmine väikekaliibrilisest vintpüssist — 6 tundi.

2. harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises paigalseisva märgi pihta.

Märk — rinnakuju nr. 9/a ringidega, vähendatud 5 korda.

Kaugus — 50 meetrit.

Padroneid — 3.

Laskeasend — lamades käelt.

Laskeaeg — piiramata.

Tabamuste näitamine — iga lasu järel.

Hinne — saavutada vähemalt 20 silma.

Täitmiskord: Laskejuhataja juhatab laskurile kätte märgi ja koha laskmiseks. Laskejuhataja käskluse järgi laskur valmistub laskmiseks, laeb vintpüüsi ühe padruniga ja tulistab.

Teema 4. Käsi- ja tankitõrjegranaatide tundmaõppimine — 6 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tundma õppida käsigranaatide RGD-33 ja RG-42 otstarvet, lahingulisi omadusi ja põhiosade nimetusi.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Granaatide otstarve, lahingulised omadused ja ehitus. Sütikute ehitus ja nendega käitlemine. Granaatide ettevalmistamine heitmiseks. Granaadi mehhanismide korrasoleku kontroll.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma käsigranaadi „F-1“ otstarvet, lahingulisi omadusi ja põhiosade nimetusi.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Granaadi otstarve, lahingulised omadused ja ehitus. Sütiku ehitus ja sellega käitlemine. Granaadi ettevalmistamine heitmiseks. Granaadi mehhanismide korrasoleku kontroll.

3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tundma õppida tankitõrjegranaatide

(RPG-1940—42) otstarvet, lahingulisi omadusi ja põhiosade nimetusi.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Tankitõrjegranaatide otstarve, lahingulised omadused ja ehitus. Granaadi ettevalmistamine heitmiseks. Granaadi mehhanismide korrasoleku kontroll.

Teema 5. Algteatmed ballistikast — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada lasu tekkimisega.

Meetod: Vestlus klassis vastavate seadiste, relvade ja jooniste demonstreerimisega.

Sisu: Millest tekib lask. Püssirohu põlemine ja gaaside tekkimine. Kuuli liikumine rauaõõnes. Kuuli algkiirus. Raua paisuvuse ja lõhkemise põhjused. Mõiste tagasipõrkest.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada kuuli lennuga õhus ning lendjoone kujunemisega.

Meetod: Vestlus klassis ühes vastavate jooniste ja mudelite kasutamiseega.

Sisu: Kuuli lend õhus. Raskustungi ja õhutakistuse mõju kuulile, lendjoone kujunemine. Lendjoone kuju. Kuuli telgpöörlemise tähendus. Derivatsioon.

Juhendid: Наставление по стрелковому делу (НСД) „Винтовка“. Наставление по стрелковому делу (НСД-42) „Ручные гранаты, противотанковая ручная граната и бутылка с горючей смесью“.

Käsiraamatud: „Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Огневая подготовка“. Филатов, „Краткие сведения об основаниях стрельбы из ружей и пулеметов“ (изд. 1934. г.).

Riviline ettevalmistus — 12 tundi.

Eesmärk: Õpetada latusalt täitma püssivõtteid, pöördeid paigal ja liikumisel, tervitama relvaga; välja töötada liikuvus ja riviline rüht.

Teema 1. Üksikvõitleja tegevused relvaga (maketiga) — 12 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada õigesti täitma paigal poolpöördeid relvaga (maketiga).

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Poolpöörded paigal paremale, vasakule. Treening pööretes paigal paremale, vasakule ja ümberpöördes. Liikumine sammu. Püüsvõtted „Rihmale“ ja „Jalale — võtt“. Järkjooksud.

2. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kinnistada treeninguga oskus täita käsklusi: „Pikali“, „Püsti“ ja roomamise võtted.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Treening käskluste täitmisel: „Pikali“, „Püsti“; roomamine „liibudes“ ja „poolküpili“; roomamine tagasi ja kõrvale.

3. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada õigesti täitma võtteid „Õlale“ ja „Jalale — võtt“.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Võtete „Õlale — võtt“ ja „Jalale — võtt“ õpetamine. Treening „Rihmale“ ja „Jalale — võtt“ võtete täitmisel. Liikumine sammu.

4. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada tervitama relvaga paigal.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Tervitamine relvaga paigal. Treening „Õlale — võtt“, „Jalale — võtt“, „Rihmale“ võtete täitmisel. Liikumine sammu. Järkjooksud.

5. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada tervitama relvaga liikumisel.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Tervitamine relvaga liikumisel. Treening tervitamises relvaga paigal. Võtete „Rihmale“ ja „Jalale — võtt“ täitmine. Liikumine sammu.

6. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kätte õpetada reeglid liikumiseks sammu õlale-võetud relvaga.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Võtete „Õlale — võtt“ ja „Jalale — võtt“ täitmine. Liikumine sammu ühes võtete „Õlale — võtt“ ja „Jalale — võtt“ täitmisega. Treening tervitamises liikumisel; käskluse täitmine:

„Seis“; roomamine „liibudes“ ja „poolkäpili“; roomamine tagasi ja kõrvale.

7. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kätte õpetada ülemale relvaga ilmumise ja tema juurest lahkumise reeglid.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Ettekandega ilmumine ülemale — relvaga sammul ja jooksul. Lahkumine ülema juurest. Treening liikumises sammu. Võtete „Õlale — võtt“ ja „Jalale — võtt“ täitmine.

8. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada sooritama käigul pöördeid paremale, vasakule.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Pöördes käigul paremale, vasakule. Treening liikumises sammu ühes võtete „Õlale — võtt“ ja „Jalale — võtt“ täitmisega. Võtted „Rihmale“ ja „Jalale — võtt“ paigal. Järgjooksud.

9. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada sooritama ümberpöoret käigul.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Ümberpöore käigul. Treening käigul pööretes paremale, vasakule.

10. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kinnistada treeninguga oskus täita käigul õigesti käsklusi: „Parem — pool“, „Vasak — pool“, „Ümber — marss“.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Treening pööretes paremale, vasakule ja ümberpöordes (käigul). Roomamised „liibudes“ ja „poolkäpili“; roomamine tagasi ja kõrvale.

11. ja 12. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kontrollida läbivõetud ainetiku omandamist.

Meetod: Individuaalne treening ja kontroll.

Sisu: Käskluste ja võtete ühendatud täitmine läbivõetud kava ulatuses.

Juhend: Строевой устав пехоты Красной Армии.

Kehaline ettevalmistus — 42 tundi.

E e s m ä r k: Täiustada eelmistes klassides omandatud kehalisi võimeid. Täienduda jooksu, hüpete, heitmise, ronimise, takistuste ületamise, roomamise, kandamite kandmise ja suusatamise tehnikas.

Kätte õpetada käsitsivõitluse põhivõtted ja tutvustada võitlustehnikaga elava „vastase“ vastu (pehme otsmikukudega vintpüssid).

Tundide arvutus.

Järje nr.	Ettevalmistuse alad	Tundide arv
1	Võimlemine	14
2	Mängud	6
3	Käsitsivõitlus	10
4	Suusatamis-ettevalmistus	12
Kokku		42

Võimlemine — 14 tundi.

Ettevalmistavad harjutused.

E e s m ä r k: Jätkata tähtsamate lihasrühmade arendamist jõu, osavuse ja õige rühi väljatöötamiseks.

Täiustada eelmistes klassides omandatud kehalisi võimeid harjutuste edasise keerustamise teel, taotledes liigutuste kerget sulavust, täpsust ja teadlikku täitmist.

S i s u:

1. Liht- ja liitliigutused painduvuse arendamiseks, kõõluste ja lihaste tugevdamiseks, lõdvestamiseks ja koordineerimiseks: sirgete ja kõverdatud käte hood ja ringitamine koos jalgade, kere ja pea liigutustega; aeglased ja kiired käte, jalgade ja kere äkk-liigutused mitmesuguses liituvuses — eeskätt seoses kõnniga (riistadeta ja võimlemiskeppidega).

2. Akrobaatika elemendid: tiral ette, taha.

3. Hüplemine kahel ja ühel jalal keerukamate kombinatsioonidega ja käte, kere ja jalgade täiendavate liigutustega.

4. Topispalli harjutused söötmisses, heitmises, tõukamises ja püüdmises üksikult, paaris ja rühmiti.

5. Ülesande tüüpi harjutused võimlemiskeppidega (ülesviskamine, tasakaalustamine jne.).

Kõnd.

Eesmärk: Täiustada kõnnitehnikat mitmesuguseis tingimustes.

Treenida kiir- ja vastupidavuskõnnis — tasasel rajal ja kergel murdmaastikul.

Sisu:

1. Kõnd kiirendatud tempos kuni 1,5 km.
2. Kõnd mitmesugusel pinnasel, mäkke ja mäest alla, piki nõlvakut.

Jooks.

Eesmärk: Jätkata jooksutehnika täiustamist, välja töötades kiirust ja vastupidavust.

Sisu:

1. 100 m jooks. Teatejooksud 60—100 m etappidega.
2. Kiirendusjooks kuni 150 m.
3. Lühijooksud maketpüssiga.
4. Jooks takistuste ületamisega (üksikud ja 2—3 järjest).
5. Segaliikumine murdmaastikul kuni 1,5 km (kuni 30—40% jooksu).

Hüpped.

Eesmärk: Jätkata oskuste täiustamist hüpetes, pöörates erilist tähelepanu õigele tehnikale.

Sisu:

1. Kaugus- ja kõrgushüpe hooga.
2. Sügavushüpped (kaevikusse) kükist, seisust ja jooksult.
3. Kõrgus-kaugushüpe üle takistuse kõrgusega kuni 80 sm.
4. Kolmikhüpe paigalt (tutvunemine).
5. Toenghüpped: hüpped küljeti, käe ja jala toenguga, küljeti käe toenguga jne. üle võimlemisriistade ja teiste takistuste — kõrgusega kuni 1 m 20 sm.

Heited.

Eesmärk: Täiustada vilumusi granaadiviskes kõigi varem-õpitud viisidega.

Sisu:

1. Granaadivise (500 g) kaugusse ja vertikaalsetesse ning horisontaalsetesse märkidesse mitmesuguseist asendeist (varje

tagant, kaevikust); visked ilmuvate märkide pihta ootamatult antud signaalide järgi.

2. Kuulitõuge (5 kg) või samaraske kivi tõuge parema ja vasaku käega.

Ronimine ja üleronimine.

Eesmärk: Jätkata jalgade abil ronimise oskuse täiustamist; õpetada riplemist (ainult kätega).

Sisu:

1. Ronimine kaldredelil, köitel ja lattidel jalgade abil kõigi varem-õpitud viisidega.

2. Riplemine köiel, latil, kaldredelil.

3. Üleronimine tarast (kõrgusega kuni 1,5 m) „rippudes“ ja „jõuga“.

Roomamine.

Eesmärk: Täiustada „liibudes“ roomamise tehnikas mitmesugustel maastiku pinnavormidel ja pinnasel.

Sisu:

1. Roomamine „liibudes“ relvata ja relvaga (maketiga).

2. Kiirroomamine külili ja poolküpili (20—30 m).

Kandami tõstmine ja kandmine.

Eesmärk: Õpetada kandami tõstmist ja kandmist käepäraste vahenditega.

Tutvustada kaaslaste tõstmise ja kandmise viisidega.

Sisu:

1. Kuni 16-kg kandami tõstmine ja kandmine 20—25 m.

2. Ühe kandmine kahekesi käepäraste vahendite — teivaste, telk-mantli, kanderaami jne. kasutamiseks.

3. Kaaslaste tõstmine ja kandmine üksinda „ratsa“, „puusal“ ja „üle õla“.

Heitlemine.

Eesmärk: Täiustada vilumusi mitmesuguseis heitlus- ja maadlusviisides.

Sisu:

1. Vedamine ja tõuklemine paaris ja rühmiti, hoides ühest ja kahest käest, kepist jne., köievedu, teibatõuklemine.

2. Heitlus ühe, kahe lühikese kepi, palli pärast (käest kiskumine).

3. Harjutused õpitud maadlusoskuste kasutamises: võtted ja kaitsevõtted; lihtsustatud reeglitega maadlus („prantsus-“ ja rahvusmaadlus).

Mängud — 6 tundi.

Eesmärk: Kinnistada mänguoskused kollektiivis (võistkonnas), täpsete reeglite täitmise (mängudes, mis üle lähevad sportlikeks).

Sisu:

1. Jooksu- ja hüppemängud. „Ringteatejooks“. „Harkihüplemine üle kaaslase“.

2. Viskemängud. „Ründa ja kaitse“. „Laptuu“. Ettevalmistavad harjutused korvpallimänguks.

3. Heitlusmängud. „Ringist tõuklemine“. „Heitlus kõrgustiku pärast“. „Tugevaim“ jne.

Ettevalmistus käsitsivõitluseks — 10 tundi.

Eesmärk: Õpetada võitlusasendisse asumist, torkeid ja kaitseid tägistatud vintpüssiga; tutvustada paarisvõitlusega pehme otsmikuga puupüssidel.

Treenida õpitud võtteid koos (kompleksis) liikumisega sammu ja joostes, ühes takistuste ületamisega ja granaadipildumisega.

Sisu:

1. Võitlusasendisse asumine: paigal, liikumisega sammu ja joostes; liikumine võitlusasendis sammudega ette ja taha; võitlusasendisse asumine pärast hüppeid üle takistuste (kaevik, kraav, palk, hõre rõhttara), liikumisel kaevikus, ühenduskäikudes, hüpetel kaevikusse ja sealt välja; võitlusasendisse asumine liikumisel küürakil ja hiilides (käskluste ja signaalide järgi); pöörded võitlusasendis paigal ja liikumisel.

2. Torked: lühitorge; keskmine torge väljaasteta ja väljaastega; pikktorge väljaasteta ja väljaastega (paigalt, pööretega, liikumisel sammu ja joostes).

Torked: otse, kõrvale, üles, alla ja taha avatud (kaitseta) püst- või lamavtorkekujusse; liikuvtorkekujusse (kepile seotud haokubu), mis ilmub eest, tagant, kõrvalt, ülalt (rindkaitsikult) või alt (kaevikust, august, kraavist).

Torke d: oma relva löögiga vastase relva pihta paremale ja vasakule torke sooritamiseks vastasesse ja vastase torgete tõrjumiseks.

Märkus: Võtted täita paigalt ja liikumiselt sammu ja joostes, asetades vastase tegevuse jäljendamiseks liikumatu kuju juurde õpilase treeningepiga.

3. Liitharjutuste treening kätteõpitud võtete täitmises koos liikumisega sammu ja joostes püsti, liikumisega küürakil tranšeedes (kaevikuis) ja ühenduskäikudes, liikumisega hiilides, üleminekuga läma-asendisse, järkjooksudega ja roomamisega, kahe kuni viie takistuse ületamine „vooluna“ (üksteise järel) hüpetega, nendest üleronimisega ja käsigranaatide pildumisega mitmesuguste märkide pihta.

Märkus: Liitharjutuste treeningut teostada iga käsitsivõitluse õppuse lõpul takistusriba (30—100 m) ületamise näol.

4. Paarisvõitlus pehme otsmikuga puupüssidega (keppidega):

1) Õpetamine võitluseks kahes viirus õpetaja käskluste ja ülesannete järgi:

a) võitlusasendisse asumine — sammud ette, taha;

b) otsetorge, torge ülekandega, tõrjelöögid paremale ja vasakule, vastutorked (pärast tõrjelööke).

2) Vabavõitlus paaris 1—3 torke või aja peale (30 sekundist kuni 2 minutini) mitmesuguses olukorras.

Suusatamis-ettevalmistus — 12 tundi.

Eesmärk: Täiustada eelmistes klassides omandatud vilumusi. Õpetada pidurdamist ja pööret „poolsahaga“.

Tutvustada neljasammulise vahelduvtõukelise sammuga.

Treenida suusatamises mitmesugusel maastikul.

Sisu:

1. Suuskade materjalosa. Poolkõvad ja kõvad sidemed. Sidemete sobitlemine. Suusamäärdeid ja suuskade määrimine (korrata eelmiste klasside kava).

2. Rivielemendid. Suuskurjao rivistamine ja ümberrivistamine (joon-, rännaku- ja lahkriivid).

3. Liikumistehnika. Vahelduvtõukelise ja kahesammuga vahelduvtõukelise sammu täiustamine. Neljasammuga vahelduvtõukelise sammu tehnika. Järkjooksud suuskadel. Rooma-

mine jalastvõetud ja jalastvõtmata suuskadega. Pööre „saha-kaarega“. Pidurdamine ja pööre „poolsahaga“.

4. Kuni 8-km treening keskmisel murdmaastikul.

Määrustikud — 6 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada sõjaväelaste üldkohustega ja nende vastastikuste suhetega. Kätte õpetada ööpäevase toimkonna kohused.

Teema 1. Sisemäärustik — 6 tundi.

1. õ p p u s. Sõjaväelaste kohused ja vastastikused suhted — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada sõjaväelaste kohuste ja vastastikuste suhetega.

M e e t o d: Vestlus.

S i s u: Sõjaväelaste üldkohused ja vastastikused suhted. Sõjaväelised nimetused ja neile omistatud eraldusmärgid — pagunid. Ülemad ja alluvad; otsesed ja vahetud ülemad. Ülema poole pöördumise kord.

2. õ p p u s. Roodu korrapidaja ja päevniku kohused — 2 tundi.

E e s m ä r k: Selgeks õppida sisetoimkonna kohused.

M e e t o d: Praktiline õppus.

S i s u: Sisetoimkond ja tema kohused. Toimkondade määramise kord. Roodu korrapidaja ja päevniku kohused.

3. õ p p u s. Laagriteenistus — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada laagriteenistusega.

M e e t o d: Vestlus.

S i s u: Üldmäärused. Sisekord laagris.

J u h e n d: Устав внутренней службы.

Vestlused Punaarmee ja meie kodumaa sõjalise mineviku tähtsamaist sündmusist — 10 tundi.

Teema 1—2. Nõukogude rahva Suur Isamaasõda saksa-fašistlikkude anastajatega — 2 tundi.

T e e m a 3. Odessa sangarlik kaitsemine 1941. a. — 1 tund.

T e e m a 4. Sakslaste purustamine Moskva all 1941. a. — 1 tund.

Teema 5. Sevastopoli sangarlik kaitsemine 1941.—1943. a. — 1 tund.

Teema 6. Stalingradi 1942.—1943. a. lahingu ajalooline tähtsus — 1 tund.

Teema 7. Leningradi sangarlik kaitsemine 1941.—1944. a. — 1 tund.

Teema 8. Kurski 1943. a. lahingu ajalooline tähtsus — 1 tund.

Teema 9. Punaarmee jõuallikad — 1 tund.

Teema 10. Punaarmee ja Nõukogude rahva suurvõit saksa imperialismi üle — 1 tund.

Laagrikoondis (suvine periood).

Taktikaline ettevalmistus — 44 tundi.

Eesmärk: Täiustada teadmisi, praktilisi võtteid ja vilumusi võitleja kohuste täitmisel vaatlusel, pealetungil, kaitsel ja luurel.

Õpetada kätte võitleja kohused ja tegevused salapostil ja piilurina rännakujulgestusel. Tutvustada tankihävitatjate tegevusega.

Teemade loetelu ja tundide arvutus teemadele.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Võitleja — vaatleja	2/2
2	Võitleja pealetungilahingus ja rünnakul	10/2
3	Võitleja kaitsel	8/2
4	Vahiposti teenistus	4/2
5	Salaposti teenistus	2
6	Piilurite teenistus luurel	4
7	Piilurite teenistus rännakujulgestusel	4
8	Tankihävitatjate tegevus	2
	Kokku	36/8

Märkus: Lugejana on näidatud õppetundide arv päeval, näitajana — öösel.

Teema 1. Võitleja — vaatleja — 4 tundi.

1. õppus. Võitleja — vaatleja päeval — 2 tundi.

Eesmärk: Treenida võitleja — vaatleja kohuste täitmises.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Vaatleja kohused lahingus. Vaatluskoha valik. Vaatluspunkti seadistamine ja moondamine. Vaatluspunkti asumine. Maastiku läbivaatamise ja komandöri signaalide jälgimise kord. Orientiiride määramine, märkide kättejihatamine ja silmamõõduline kauguste hindamine nendeni. Vaatlus gaasitorbikus. Ettekanne tähelepanust.

2. õppus. Võitleja — vaatleja öösel — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada öise vaatluse iseärasustega ning kauguste hindamise viisidega helide ja laskude välgatuste järgi.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Vaatluspunkti valiku ja sellele asumise iseärasused öösel. Öised vaatlusviisid vastase ja maastiku järgi. Märkide leidmine ja kauguste hindamine nendeni helide ja laskude välgatuste järgi.

Teema 2. Võitleja pealetungilahingus ja rünnakul — 12 tundi.

1. õppus. Võitleja moondamine lahingus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada moondamisvõtete ja -reeglitega paigal ja liikumisel.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Demaskeerivad tunnused päeval ja öösel. Varustusel olevad moondamisvahendid (suvised ja talvised moondamisülid, konnad ja -mantlid, nende kasutamine). Võitleja moondamisvõtted. Kohalikkude esemete ja valgustuse kasutamine moondamiseks.

2. õppus: Võitleja edasitung ühelt tulejoonelt teisele — 4 tundi.

Eesmärk: Anda praktikat varjatud väljumises tulejoonele ja laskekoha valikus.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Laskekoha valik tulejoonel. Liikumistee valik. Varjatud väljumine tulejoonele. Laskekoha seadistamine, kaevu-

mine ja moondamine. Lahinguvälja vaatlus. Kohalikkude esemete kohastamine tulistamiseks varjest. Tulistamine.

3. õppus: Võitleja tegevused rünnakul — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada treeninguga võitleja teotsemisoskus rünnakul.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitleja ettevalmistused rünnakuks. Liikumine rünnakule ja takistuste ületamine. Vastase hävitamine näpslaskudega, granaatidega, täägiga ja laskmisega puusalt.

4. õppus. Võitleja tegevused kaeviku ja ühenduskäigu puhastamisel vastasest — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada võitlema kaevikuis ja ühenduskäikudes.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Hoogus hüpe kaevikusse. Edasitung piki kaevikut (ühenduskäiku). Takistuste ületamine ja hävitamine kaevikus ja ühenduskäigus. Teotsemine vastase kaevikus (ühenduskäigus) täägi, granaadi ja tulega koos naabriga.

5. õppus. Võitleja tegevused pealetungil ja rünnakul öösel — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejat pealetungil ja rünnakul öösel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Liikumistehnika öösel. Liikumine vastase tule all. Side naabriga. Tegevus maastiku valgustamisel vastase poolt. Käratu liiklemise ja takistuste ületamise viisid. Sähvak (visk-hüpe) rünnakule.

Teema 3. Võitleja kaitsel — 10 tundi.

1. õppus. Võitleja valmistumine kaitseks.

Eesmärk: Kinnistada treeninguga oskus kaevata ja moondada laskuripesa lamades laskmiseks ja valmistuda vastase tõrjumiseks.

Meetod: Ühepoolne õppus väljas.

Sisu: Võitleja kohused kaitsel. Laskekoha valik. Laskuripesa kaevamine, moondamine ja seadistamine. Padrunite, granaatide ja süütepudelite panipaigad. Vaatlus lahinguvälja, naabrite ja komandöri järgi. Kauguste hindamine orientiirideni ja maastikujoonteni. Ettekanne tähelepandest.

2. õppus: Võitleja tegevused vastase pealetungil — 4 tundi.

Eesmärk: Kinnistada treeninguga võitleja-laskuri oskus tõrjuda vastase jalaväe ja tankide rünnakut.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitleja teotsemine vastase münipildujate ja suurtükiväe tulistusel ja lennuväe ründel. Tuleavamine komandöri käsul. Iseseisev tulistamine. Märkide, sihiku ja sihtpunkti hindamine ja valik. Vastase tankidelt toetatud jalaväe rünnaku tõrjumine. Võitlus kaitseasetusse tunginud vastasega. Võitleja teotsemine ootamatu ründe puhul tiivalt või seljatagant.

3. õppus. Võitleja tegevused kaitsele öösel — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada valmistuma aegsasti kaitseks ja rünnaku vastase tõrjumiseks öösel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Relvade ja laskeandmete ettevalmistamine öiseks tulistamiseks. Valgustusvahendite (rakettide, prožektorite, lõketulede) kasutamine. Jalaväe rünnaku tõrjumine öösel.

Teema 4. Vahiposti teenistus — 6 tundi.

1. õppus. Tunnimehe ja abitunnimehe kohused — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada täitma tunnimehe ja abitunnimehe kohuseid.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Tunnimehe ja abitunnimehe kohused. Vahiposti asukoha valik, seadistamine ja moondamine. Vaatlustehnika. Tähelepandu edasiandmine väli vahatkonna ülemale signaalide ja leppemärkidega. Läbilask.

2. õppus. Tunnimehe ja abitunnimehe tegevused vastase ilmumisel — 2 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada tunnimehe ja abitunnimehe tegevused vastase väikeste gruppide ilmumisel ja vahiposti vahetus.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Vahiposti tegevus vastase üksikisikute, ülejooksikute, kohalikkude elanikkude ja oma võitlejate ilmumisel. Vahiposti vahetus. Vahiposti tegevus vastase pealetungil. Läbilask.

3. õppus. Tunnimehe ja abitunnimehe tegevused öösel — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada kandma tunnimehe ja abitunnimehe teenistust öösel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Sama mis 1. õppusel, kuid öisis tingimustes. Relvade ettevalmistamine öiseks laskmiseks. Tulistamine öösel. Tegevused vastase pealetungi puhul öösel.

Teema 5. Salaposti teenistus — 2 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada võitleja tegevused salapostil.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Salaposti kohused. Salaposti koosseis, alluvus, ülesanded ja kaugus. Salapostivanema kohused. Salaposti tegevus vastase väikeste gruppide ilmumisel, ootamatu ründe puhul ja vastase pealetungil. Vahiposti teenistuse lõpetamine ja pöördumine oma vägede juurde.

Teema 6. Piilurite teenistus luurel — 4 tundi.

Eesmärk: Kinnistada treeninguga varjatud liiklemise, vaatluse (kohalt ja käigult) ja kohalikkude esemete läbivaatamise (oskus) võtteid ja viisid luurel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitleja kohused luurel. Piilurite ettevalmistus luureks. Piilurite liikumistehnika. Edasilükkumine ühelt vaatluspunktilt teisele. Kohalikkude esemete läbivaatamise tehnika. Luure vaatlusega kohalt ja käigult. Tegevused kohtumisel vastase üksikisikutega ja väikeste gruppidega. Tähelepandu üleandmine südamikule signaalidega. Püsivmürkainetega mürgistatud alade ilmestamine.

Teema 7. Piilurite teenistus rännakujulgestusel — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada kandma piilurite teenistust ja teotsema kohtumisel vastasega.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Rännakujulgestuse otstarve ja ülesanne. Võitleja valmistumine väljumiseks (jalgade, jalatsite, relvastuse, lahingumoonna, riietuse ja rakmestuse ettevalmistus).

Piilurite liikumistehnika mitmesugusel maastikul. Kohalikkude esemete läbivaatamine. Side komandõriga ja ettekanne tähelepandu. Võitleja tegevused vastase tankide, ratsaväe, vähemate gruppide ja suurte jõudude ilmnemisel.

Teema 8. Tankihävitajate tegevus — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada tankihävitajate tegevusega.

M e e t o d: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

S i s u: Tankide ja soomusautode ohustatavad kohad. Tankihävitaja kohused grupi koosseisus. Tankihävitajate asukohta valik, selle seadistamine ja moondamine.

Tutvumine tankitõrje võitlusvahenditega. Tankitõrje granaatide ja süütepudelite heitmine tankide ja soomusautode pihta. Vastase tanki meeskonna hävitamine tema katsel lahkuda tankist.

J u h e n d: Боевой устав пехоты Красвой Армии (БУП, ч. 1).

K ä s i g a a m a t u d: „Методика тактической подготовки стрелкового отделения“. Наставление по стрелковому делу (НСД — 42) „Ручные гранаты, прогивотанковая ручная гравата и бутылка с горячей смесью“. Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Тактика“.

Laske-ettevalmistus — 23 tundi.

E e s m ä r k: Õppida tundma 1891/30. a. mudeli vintpüssi osade ja mehhanismide seisu laadimisel, lasu tekkimisel ja kaitsevinnastamisel. Õpetada täitma laskevõtteid, mis vajalikud tabava lasu andmiseks lamades ja põlvelt asendist. Käte õpetada võtteid ja reeglid granaatide heitmiseks. Anda kogemusi laskmises väikekalibrilisest vintpüssist.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa õppimine .	4
2	Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. vintpüssist	4
3	Laskmine väikekalibrilisest vintpüssist	8
4	Käsigranaatide (RGD—33, RG—42, F—1) ja tankitõrjegranaatide (RPG—1940—42) tundmaõppimine	3
5	Käsigranaatide heitmise praktika	3
6	Algteatmed ballistikast	1
	Kokku	23 tundi

Teema 1. 1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa õppimine — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma vintpüssi osade ja mehhanismide seisu enne laadimist ja nende tööd laadimisel.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi osade ja mehhanismide seis enne laadimist ja nende töö laadimisel.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma vintpüssi osade ja mehhanismide tööd lasu tekitamisel ja kuke kaitsevinnastamisel.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi osade ja mehhanismide töö laadimisel, lasu tekitamisel, ümberlaadimisel ja kuke kaitsevinnastamisel.

Teema 2. Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada ilmuvate märkide tulistamisega.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Laskereeglid ilmuvate märkide tulistamiseks. Lama-des laskeasendisse asumise treening ühes sihtimise kontrolliga ortoskoobi abil. Tihedussihtimise kontroll sihtpukilt.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada kauguste mõõtmist sammudega ja treenida õpilasi tulistamises vintpüssist põlvelt asendist.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Kauguste mõõtmine sammudega. Kõigi tabava lasu andmiseks vajalikkude laskevõtete ühendatud täitmine põlvelt laskeasendis. Sihtimine tegelikele kaugustele ja selle kontroll ortoskoobiga. Tihedussihtimise kontroll sihtpukilt.

Teema 3. Laskmine väikekaläbrilisest vintpüssist — 8 tundi.

3. harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises ilmuvate märkide pihta. Märk — rinnakuju nr. 12, vähendatud 5 korda; kuju ilmub kilbi foonile 4 korda, 20-sekundiliste vaheaegade järel, iga kord 10 sekundiks.

Kaugus — 50 meetrit.

Padruneid — 3.

Laskeasend — lamades käelt.

Laskeaeg — märgi nähtavaloleku aeg.

Tabamuste näitamine — pärast viimast lasku.

Hinne — tabada kuju kahe kuuliga.

Täitmiskord: Laskejuhataja juhatab laskurile kätte koha laskmiseks ja teatab, kus ja kui kauaks ilmub märk. Enne märgi ilmumist laskur valmistub laskmiseks. Märgi ilmumisel laskur avab iseseisvalt tule.

4. harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises paigalseisva märgi pihta põlvelt asendist.

Märk — rinnakuju nr. 12, vähendatud 5 korda, kilbil läbi mõõduga vähemalt 50×50 sm.

Kaugus — 50 meetrit.

Padruneid — 3.

Laskeasend — põlvelt.

Laskeaeg — piiramata.

Tabamuste näitamine — iga lasu järel.

Hinne — tabada kuju kahe kuuliga.

Täitmiskord: Sama mis harjutus 2.

Teema 4. Käsigranaatide (RGD-33, RG-42, F-1) ja tankitõrjegranaatide (RPG — 1940—42) tundmaõppimine — 3 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Tundma õppida granaatide (RGD-33 ja RG-42) osade ja mehhanismide tööd.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Granaadi osade ja mehhanismide töö laadimisel (tegevusvalmis seadmisel) ja heitmisel. Granaatide ettevalmistamine heitmiseks. Granaatide ülevaatus ja mehhanismide korrasoleku kontroll.

2. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Tundma õppida granaadi „F-1“ osade ja mehhanismide tööd.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Granaadi osade ja mehhanismide töö laadimisel (tegevusvalmis seadmisel) ja heitmisel. Granaadi ettevalmistamist

mine heitmiseks. Granaadi ülevaatus ja mehhanismide korrasoleku kontroll.

3. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Tundma õppida tankitõrjegranaadi (RPG — 1940—42) osade ja mehhanismide tööd.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Granaadi osade ja mehhanismide töö laadimisel (tegevusvalmis seadmisel) ja heitmisel. Granaadi ettevalmistamine heitmiseks. Granaadi ülevaatus ja mehhanismide korrasoleku kontroll.

Teema 5. Käsigranaatide heitmise praktika — 3 tundi.

1. harjutus — 1 tund.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi kaitse-käsigranaatide heitmises kaevikust.

Märk — nr. 14 (järkjooksja) asetatakse ringide keskele, mille raadiused 2 m, 3 m ja 4 m.

Kaugus — kaevikust ringide keskeni 30 m.

Granaatide arv — 2 õppegranaati.

Aeg — 30 sekundit.

Hinne — tabades kahe granaadiga ringe: raadiusega 2 m — eeskujulik; raadiusega 3 m — hea; raadiusega 4 m — rahuldav.

Täitmiskord: Komandöri käskluse järgi laskur, kes omab ettevalmistatud granaadid, heidab need märki ja varjub kaevikusse.

2. harjutus — 1 tund.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi käsigranaadipuntra või tankitõrjegranaadi heitmises kaevikust tanki (maketi) pihta.

Märk — nr. 25 (tank) ringide keskel, mille raadiused 1 m, 2 m ja 3 m.

Kaugus — 12—15 m kaevikust ringide keskeni.

Granaatide arv — kaks 5-est õppegranaadist koosnevat pun-dart või kaks tankitõrjegranaati.

Aeg — üks minut.

Hinne — tabades kahe puntraga (kahe granaadiga) ringe: raadiusega 1 m — eeskujulik; raadiusega 2 m — hea; raadiusega 3 m — rahuldav.

Täitmiskord: Komandöri käskluse järgi laskur heidab granaadipuntra (granaadi) ja otsekohe varjub kaevikusse.

4. harjutus — 1 tund.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi pealetungi-käsigranaatide heitmises vertikaalsete märkide pihta.

Märk — 3 akent 100 sm kõrged ja 70 sm laiad, asetatud 1—2 m maapinnast.

Kaugus — märk 1 — 15 m; märk 2 — 12 m ja märk 3 — 10 m.

Granaatide arv — 3 õppegranaati (kaks kotis ja üks käes).
Aeg — 1 minut.

Hinne — tabades 3 aknasse — eeskujulik, 2 aknasse — hea ja 1 aknasse — rahuldav.

Täitmiskord: Laskur, saanud granaadid 25 m kaugusel tulejoonest, roomab püssi ja granaatidega tulejoonele, s. o. 10 m kaugusele lähemast aknast, ja heidab granaadid põlvelt asendist kõigi kolme märgi pihta. Aeg loetakse roomamise algusest.

Märkusi: 1. Harjutus täidetakse täielikes rännakrakmeis.

2. Õppegranaadi kaal peab vastama lahingugranaadi kaalule.

Teema 6. Algteatmed ballistikast — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada lendjoone elementidega.

Meetod: Joonistega illustreeritud vestlus.

Sisu: Sihtjoon. Lendjoon. Tabamata ja tabatav ala. Laskuri vääratused, mis põhjustavad lasu ebatäpsust.

Juhend: Наставление по стрелковому делу (НСД) „Винтовка“. Наставление по стрелковому делу (НСД) „Ручные гранаты, противотанковая ручная граната и бутылки с горючей смесью“.

Käsiraamatud: Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Огневая подготовка“. Филатов, Краткие сведения об основаниях стрельбы из ружей и пулеметов (изд. 1934. г.).

Riviline ettevalmistus — 5 tundi.

Eesmärk: Viimistleda rivilist rühti, pöördeid paigal ja liikumisel, püssivõtete täitmist.

Teema 1. Üksikvõitleja tegevused relvaga (maketiga).

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Viimistleda tervitusvõtete täitmise oskust relvaga paigal ja liikumisel.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Treening tervitamisest relvaga paigal ja käigul, roomamises „liibudes“ ja „poolküpili“ ning roomamises tagasi ja kõrvale.

2. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Viimistleda võtteid ülemale ettekandega ilmumisel ja tema juurest lahkumisel relvaga.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Ettekandega ilmumine ülemale — relvaga sammu ja joostes. Lahkumine ülema juurest pärast ettekandega esinemist. Treening sammu liikumises ja võtete täitmisel: „Õlale — võtt“, „Jalale — võtt“.

3. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Saavutada käskluste: „Parem — pool“, „Vasak — pool“ õige täitmine käigul.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Treening pööretes paremale ja vasakule, ilmumises ülemale ja lahkumises tema juurest, tervitamisest paigal ja liikumisel, järkjooksudes.

4. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Saavutada käskluse: „Ümber — marss“ ladus täitmine käigul.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Treening ümberpöördes käigul. Püssivõtete „Õlale — võtt“, „Jalale — võtt“ täitmine.

5. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kontrollida läbivõetud aineistiku omandamist.

Meetod: Individuaalne treening ja kontroll.

Sisu: Käskluste ja võtete ühendatud täitmine läbivõetud kava ulatuses.

Juhend: Строевой устав пехоты Красной Армии.

Kehaline ettevalmistus — 12 tundi.

Eesmärk: Täiustada varem-omandatud sõjalis-rakenduslikke vilumusi väliolukorras.

Õpetada ujumist ja vettehüppeid väikesest kõrgusest.

Ettevalmistus käsitsivõitluseks — 4 tundi.

E e s m ä r k: Täiustada kätteõpitud täägivõitluse ja granaadiheitmise võtteid mitmesugusel maastikul liitharjutuste treeningu kujul.

Õpetada võitlema elava „vastasega“ pehme otsmikuga puupüssidel.

S i s u:

1. Võitlusvõtete kordamine vintpüssiga: torked, löögid vastase relva pihta (tõrjelöögid) neile kiires tempos järgnevate torgetega „liikuvate“ torkekujude pihta, millega õpilased teotsevad takistusribadel või maastikul (metsas, puu ja põõsa tagant, aukudes, varjepiludes, kaevikuis, kuristikes jne.).

2. Paarisvõitlus pehme otsmikuga puupüssidel: tasasel väljakul, rohusel nõlvakul, „võitlus künka vallutamiseks“, „võitlus põõsastes“ (metsas) jne.

Ujumine — 8 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada mitteujujaid püsima vee pinnal ja ujuma väikest vahemaad.

Õpetada ujujaile õiget „krooli“ käe tõstmisega veest ja püstihüpet ning lendhüpet vette.

S i s u:

A. Mitteujujad:

1. Ettevalmistavad harjutused:

Sukelduda lõuani, hingata rahulikult, sukelduda üleni ja püsida vee all 5—15 sekundit; sama, kuid vee all hingata aeglaselt läbi suu välja, sukelduda paarikesi kätest hoidega, avada silmad ja hingata välja läbi suu;

sukelduda, avada silmad ja otsida põhjast mõni märgitav ese (metallist rõngas, valge kivi);

sukelduda põhja ja tõusta „korgina“; põhjast jalgadega ära tõugata, liuelda kõhuli, käed ülal (harjutus liuglemises);

liuglemine kõhuli, pöördega selili ja tagasi („vint“).

2. Õpetada krooli ujumist käe veest tõstmiseta:

ujumine laua (palli, päästerõnga) abil ainult jalgade tööga;

ujumine lamades laual — käte töö treenimiseks;

ujumine abivahenditeta kuni 15—20 m.

B. Ujujad:

1. Liuglemise treening vee pinnal.
2. Krooli ujumine abivahenditega, käte ja jalgade töö õpetamiseks ja treeninguks käte veest tõstmisega.
3. Õige krooli tehnika väljatöötamine käte veest tõstmisega.
4. Krooli treening 25 kuni 100 m, kätetõstmisega veest.
5. Õpetada stardihüpet ja liuglemist selle hoost.
6. Sukeldumine veepinnal ujuvate lattide ja köite alla.
7. Õpetada püsthüpet ja lendhüpet vette 1—1,5 m kõrguselt hoolaualt.

Märkus 1. Esimesel õppusel õpetaja teostab ujumisoskuse kontrolli ja jagab õpilased gruppidesse — ujujad ja mitteujujad (mitte üle 15—20 õpilase igas grupis).

Märkus 2. Ujumisõppetund koosneb kolmest osast; sissejuhatav osa — loendamine, ettevalmistavad harjutused kuival 5—10 minutit; põhiosa — läbivõetud harjutuste kordamine ja uute õppimine vees 25—35 minutit; lõpposa — rivistumine, kontroll (loendamisega), võimlemisharjutused (soojendamiseks). Riietumine. Lahkumine (lauluga) — 5 min.

Märkus 3. Ujumispaigas peavad asuma korrapidaja päästerühm ja vaatluspunktid. Ujumispaik peab olema varustatud pääste- ja esmasabi vahenditega.

Topograafia — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada orienteeruma maastikul kohalike esemete, kompassi ja kaardi abil.

Teema. Orienteerumine maastikul — 4 tundi.

1. õppus. Orienteerumine maastikul kompassi ja kohalike esemete abil — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada orienteeruma kompassi ja kohalike esemete abil ja määratlema suuna asimuuti.

Meetod: Praktiline harjutus maastikul.

Sisu: Orienteerumine kompassi, päikese, päikese ja kella, mitmesuguste kohalike esemete, Põhjanaela (öösel) järgi. Tõeline ja magnet-asimuut. Magnetilise kaldumuse parandus. Suuna asimuudi määramine. Liikumine asimuudi järgi antud suunas.

2. õppus. Orienteerumine maastikul kaardi abil — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada orienteeruma kaarti suundade järgi kohalikkudele esemetele ja määrama kaardi järgi oma asukohta.

Meetod: Praktiline töö väljas.

Sis u: Kaardi orienteerimine kompassi ja maastiku joonte järgi. Oma asukoha määramine kaardil lähimate kohalike esemete järgi. Liikumine kaardi abil.

Ülesanne: Koostada skeem liikumiseks asimuudi järgi.

Käsiraamatud: Бубнов, Кремп, Филимонов, „Военная топография“, изд. 1943. г. Полковник Шебалин, „Военная топография“, изд. 1942. г.

Määrustikud — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada ladusalt täitma ööpäevase toimkonna kohuseid laagri olukorras ja tutvustada praktiliselt tunnimehe õiguste ja kohustega.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Sisemäärustik	1
2	Garnisoni määrustik	3
	Kokku	4

Teema 1. Sisemäärustik — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada täitma sisetoimkonna kohuseid laagris.

Meetod: Praktiline õppus.

Sis u: Laagri sisetoimkond ja selle kohused. Korrapidajate väljakutse „liinile“.

Juhend: Устав внутренней службы.

Teema 2. Garnisoni määrustik — 3 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Tutvustada vahtkonnateenistuse ülesannetega.

Meetod: Vestlus praktiliste näidistega.

Sis u: Vahtkonnateenistuse otstarve. Vahtkonna ülesanded ja koosseis. Vahipost ja selle seadistus.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada tunnimehe õiguste ja kohustega.

Meetod: Praktiline õppus.

Sis u: Tunnimehe kohused ja relvastus. Tunnimehe alluvus. Tunnimehe kohused enne vahipostile astumist ja vahipost-

til. Tunnimehe vahipostile asetamine ja mahavõtmine vahipostilt. Tunnimehe tegevus ründe puhul vahipostile.

Juhend: Устав гарнизонной службы.

Vestlused Punaarmee ja meie kodumaa sõjalise mineviku tähtsamaist sündmusist — 8 tundi.

Vestluste teemad antakse igal aastal täiendavalt.

IX KLASS (TEHNIKUMI II KURSUS).

Talvine periood.

Taktikaline ettevalmistus — 34 tundi.

Eesmärk: Õpetada täitma võitleja kohuseid jao koosseisus pealetungil, kaitsel ja luurel.

Teemade loetelu ja tundide arvutus teemadele.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Laskurjao pealetung	9
2	Jao rünnak vastase kaitsepositsiooni eelserval asuvale tulepesale ja võitlus kaitsepositsiooni sügavuses	6
3	Laskurjagu kaitsel	14
4	Laskurjagu luurel	5
	Kokku	34

Teema 1. Laskurjao pealetung — 9 tundi.

1. õppus. Side organiseerimine jaos — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada jao sidevahenditega.

Meetod: Ühepoolne praktiline õppus.

Sisu: Jaos kasutatavad sideviisid ja -vahendid: isiklik kokkupuude, hää, vile; käega, peakattega, lipukestega jne. antavad leppemärgid ja signaalid. Ettekannete ja korralduste üleandmine ja vastuvõtmine ahelatpidi.

2. õppus. Võitleja tegevus jao koosseisus lähenemisel — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus lähenemisel.

Meetod: Grupiharjutus üleminekuga teotsemisele lahingu-
toimkonna koosseisus.

Sisu: Jao liikumine kallaletungi lähtealusele suurtüki- ja miinipilduja tule all. Rivide kohaldamine — järestik ja ahelik. Ülesande andmine jaole kallaletungiks. Kallaletungi lähtealusele asumine. Kaevumine.

3. ja 4. õppus. Jao kallaletung ühelt tulejoonelt teisele — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada õieti kasutama jao, naabrite ja toetusvahendite tuld lähistumiseks vastasega.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Jao kallaletung varjatud lähiste kasutamiseega. Kaevumine vastase tule all.

Nende alade ületamine, mis on vastase kuulipilduja-, miinipilduja- või suurtükitle all. Vastase tule nõrgenemise ja oma tule mõjuvuse kasutamine sähvakuks (viskhüppeks) edasi. Tule ja liikumise kokkukõlastamine jaos eneses, naabritega ja rühma toetavate tulevahenditega.

5. õppus: Jao väljumine rünnaku lähtealusele — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada varjatult väljuma rünnaku lähtealusele.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Varjatud kogunemine rünnaku lähtealusele. Kaevumine. Lahingumoonu kulu arvestus ja selle täiendamine. Side naabri ja toetusvahenditega.

Teema 2. Jao rünnak vastase kaitsepositsiooni eelserval asuvale tulepesale ja võitlus kaitsepositsiooni sügavuses — 6 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus tulepesa rünnakul vastase kaitse eelserval.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Rünnaku lähtealusele asumine. Kaevumine ja moondamine. Rünnaku ettevalmistus tulega. Hetke valik sähvakuks (viskhüppeks) rünnakule. Käsklused rünnakuks. Liiklemisteh-

nika rünnakul. Takistuste ületamine. Käsigranaatide heitmine, laskmine käigult, täägilöök.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus vasturünnaku tõrjumisel vastase kaitsepositsiooni sügavuses.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Võitlus vastase automaaturitega. Tungimine vastase tulepesade vahele ja rünnak neile seljatagant ja tiivalt. Jao korstamine pärast rünnakut.

Vasturündava vastase tõrjumine tulega. Vaatluse ja tule organiseerimine. Lahingumoona täiendamine ja ettevalmistus.

3. õppus — 2 tundi. Võitlus kaevikuis, tranšeedes ja ühenduskäikudes.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus vastase kaevikuis, tranšeedes ja ühenduskäikudes.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega kaevikute ja ühenduskäikudega seadistatud maastikul.

Sisu: Hoogus hüpe kaevikusse. Liikumine piki kaevikuid ja ühenduskäike. Takistuste (siilide, harkjalgade) ületamine. Teotsemine granaadi, täägi ja püssipäraga. Kaevikust väljuva vastase hävitamine tulega. Jao tegevus vastase automaaturite vastu kaevikuis ja ühenduskäikudes.

Teema 3. Laskurjagu kaitse — 14 tundi.

1. õppus. Ettevalmistus kaitseks. Sapööritöödel kasutatavad materjalid — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada ette valmistama kaitseks laskurjao tulepositsiooni.

Meetod: Ühepoolne praktiline õppus.

Sisu: Lahinguvälja vaatlus. Võitleja asend kaeviku kaevamisel põlvelt ja püsti. Kaevikute moondamise reeglid ja viisid. Käepäraste vahendite kasutamine.

2. õppus. Kohalike esemete kohastamine lahinguks — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada kohastama kohalikke esemeid lahinguks.

Meetod: Ühepoolne praktiline õppus.

Sis u: Mürsulehtrite, kraavide, muldkehade, kivi- ja puuseinte ning hoonete kohastamine lahinguks. Puuseinte tugevdamine.

3. õ p p u s. Kaevikute ehitamine lumest ja jääst — 2 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada ehitama kaevikuid lumest ja jääst.

M e e t o d: Ühepoolne praktiline õppus.

Sis u: Iseärasused kaeviku ehitamisel kohedast, tihkest ja külmunud lumest ja jääst. Kaevikute soojutamine. Kaevikute moondamine ja kaitsemine lumetuisu eest.

4. õ p p u s. Ettevalmistus kaitseks. Jao kaeviku seadistamise ja laskeandmete ettevalmistamise praktika — 2 tundi.

E e s m ä r k: Anda praktikat inseneritööde täitmises ja vaatluse organiseerimises kaitseks.

M e e t o d: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sis u: Jao kaitseülesande selgitamine. Kaeviku trasseerimine ja kaevamine. Kaeviku seadistamine. Vaatlus- ja laskeala puhastamine. Laskeandmete ettevalmistamine. Vaatluse organiseerimine.

5. õ p p u s. Ettevalmistus kaitseks (4. õppuse järg) — 2 tundi.

E e s m ä r k: Anda vaatluspraktikat ja õpetada relvi laskmiseks ette valmistama halva nähtavuse tingimustes.

M e e t o d: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sis u: Vaatluse organiseerimine. Orientiirid ja kauguste hindamine nendeni. Relvade ettevalmistamine laskmiseks suitsus. Tulistamine.

6. õ p p u s. Tankivastaste tõkete ehitamine — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada õpilasi tankivastaste tõkete ehitamisega.

M e e t o d: Õppus plakatite, jooniste, mudelite ja maastikul ehitatud tõkete demonstreerimisega.

Sis u: Eskarbid, kontreskarbid, kolmnurksed kraavid, lõksud, raidtõkked, barjäärid, lahvanded, lumevallid, längrüütid — nende otstarve, asetus ja ehitus. Tankivastaste tõkete moondamine.

7. õ p p u s. Laskurjao tegevus kaitseks vastase rünnaku tõrjumisel — 2 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada teotsema vastase jalaväe ja tankide rünnaku tõrjumisel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Lahinguvälja vaatlus ja ettekanne komandörile tähelepanust. Tuledistsipliin. Ootamatu koond- ja kogupaugutule avamine pealetungiva vastase pihta. Võitlus kaitse sügavusse imbunud vastase automaaturitega. Vastase jalaväe ja tankide rünnaku tõrjumine. Võitlus ümbritsuses.

Teema 4. Laskurjagu luurel — 5 tundi.

1. õppus. Jao ettevalmistus luureks — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada valmistuma võitleja luuretegevuseks — 2 tundi.

Meetod: Ühepoolne praktiline õppus.

Sisu: Ülesande selgitamine. Komandöri poolt määratud juhtimis- ja teadustussignaalide näidis ja selgeksõppimine. Relvade ja rakmestuse ettevalmistus luuretegevuseks.

2. õppus. Piilurite ja jaosüdamiku liikumistehnika luurel — 2 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada varjatud liikumise ja vaatluse õiged võtted ja kohalike esemete läbivaatuse tehnika.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Ülesande selgitamine. Piilurite ja jaosüdamiku liikumistehnika. Kohalike esemete (kuristike, üksikute hoonete, põõsastiku, metsa jt.) läbivaatuse tehnika. Piilurite ja jaosüdamiku tegevus vaatluspunktides.

3. õppus: Jao tegevus kohtumisel vastasega — 2 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada luurajate tegevused kohtumisel vastasega.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Jao tegevus kohtumisel vastase üksikisikutega ja väikeste gruppidega. Teotsemine varitsusest. Vangide võtmine ja konvoeerimine.

Juhend: Боевой устав пехоты Красной Армии (БУП), часть I.

Käsiraamatud: „Методика тактической подготовки стрелкового отделения. Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Тактика“.

Laske-ettevalmistus — 26 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma püstolkuulipilduja (PPŠ) materjalosa. Viimistleda laskevõtteid vintpüssist laskmiseks

lamades, põlvelt ja püsti asendis. Õpetada kauguse hindamise viise. Tutvustada lendjoone elementidega.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Püstolkuulipilduja (PPŠ) materjalosa õppimine . .	6
2	Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist ja püstolkuulipildujast	12
3	Laskmine väikekalibriisest vintpüssist	4
4	Algteatmed ballistikast	4
Kokku		26 tundi

Teema 1. Püstolkuulipilduja (PPŠ) materjalosa õppimine — 6 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada püstolkuulipilduja (PPŠ) lahinguomaduste ja ehitusega.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Püstolkuulipilduja otstarve ja lahinguomadused. Püstolkuulipilduja ehitus. Põhiosad. Püstolkuulipilduja koostvõtmise ja kokkupanemise reeglid.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada püstolkuulipilduja osade ja mehhanismide tööga.

Meetod: Praktiline õppus.

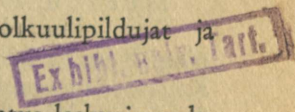
Sisu: Püstolkuulipilduja osade ja mehhanismide töö üksiklaskude ja automaattule juures.

3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada üle vaatama püstolkuulipildujat ja laadima magasinini.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Püstolkuulipilduja igapäevane ülevaatus laskuri poolt. Koostvõetud ja kokkupandud püstolkuulipilduja ülevaatus. Püstolkuulipilduja puhastamise ja õlitamise, hoidmise ja hooldamise reeglid. Püstolkuulipilduja magasinini laadimine padrunitega.

Teema 2. Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist ja püstolkuulipildujast — 12 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma relvast ja ilmastikust olenevaid lasu ebatäpsuse põhjusi. Treenida õpilasi tulistamises vintpüssist lamades asendist.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal.

Sisu: Relvast ja ilmastikust olenevad lasu ebatäpsuse põhjused. Lamades laskeasendisse asumine, laadimine, tühjendamine ja sihikuseadmine. Sihtimine tegelikule kaugusele ja selle kontroll ortoskoobiga. Tihedussihtimine sihtpukilt. Vintpüssi osade ja mehhanismide töö laadimisel ja lasu tekitamisel.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada hindama kaugust nurksuuruste abil. Treenida õpilasi tulistamises vintpüssist lamades asendist.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal.

Sisu: Kauguste määramine nurksuuruste abil (padruni pideme, pliitsi abil). Lamades laskeasendisse asumise treening ühes sihtimise kontrolliga ortoskoobi abil. Tihedussihtimine sihtpukilt.

3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tulistama vintpüssist põlvelt ja püsti asendis.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal.

Sisu: Lamades laskeasendisse asumise treening; põlvelt ja püsti laskeasendisse asumise reeglid. Tihedussihtimine sihtpukilt. Kauguste hindamine 400 meetrini käepäraste vahenditega. Laskuri vääratused, mis põhjustavad lasu ebatäpsust.

4. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tulistama varje tagant.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal.

Sisu: Lamades, põlvelt ja püsti laskeasendisse asumise treening. Reeglid laskmiseks varje (puu, kännu, aia jne.) tagant. Kauguste hindamine 400 meetrini Filatovi joonlaua abil. Laskeülesannete lahendamine sihtpunkti muutmiseks.

5. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tulistama püstolkuulipildujast lamades asendis.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal.

Sisu: Lamades laskeasendisse asumine, laadimine ja tühjendamise. Sihikuseadmine ja sihtimine. Üksik- ja automaattule avamine. Magasini laadimine padrunitega.

6. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tulistama püstolkuulipildujast põlvelt ja püsti asendis.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal.

Sisu: Lasketreening lamades. Reeglid tulistamiseks põlvelt, püsti, kaevikust, aknast, pööningult jne. Kauguste hindamine 400 meetrini silmamõõduliselt ja nurksuuruste abil.

Teema 3. Laskmine väikekalibrilisest vintpüssist — 4 tundi.

6. harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises sihtpunkti väljakandega. Märk — nr. 12 — rinnakuju, vähendatud 5 korda ja kleebitud paberi rübale, mis on nõrkade joontega ruudustatud täisnurkseteks nelinurkadeks, kõrgusega 10 sm ja laiusega 5 sm.

Kaugus — 50 meetrit.

Padruneid — 3.

Laskeasend — lamades käelt.

Laskeaeg — piiramata.

Tabamuste näitamine — iga lasu järel.

Hinne — tabada kahe kuuliga nelinurkadesse, mis vastavad sihtpunkti väljakandele komandöri korralduse kohaselt.

Täitmiskord: Laskejuhataja käskluse järgi laskur asub laskeasendisse, laeb vintpüssi ühe padrunita ja tulistab, välja kandes sihtpunkti vastavalt laskejuhataja korraldusele.

Näide: poolkuju paremale, kaks kuju vasakule jne.

Teema 4. Algteatmed ballistikast — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada tõstenurkade, algkiiruse ja kuuli põiklõike koormatuse mõjuga lendjoone kujule.

Meetod: Vestlus laskeülesannete lahendamisega.

Sisu: Tõstenurkade mõju lendjoone kujule ja horisontaalsele lennukaugusele. Algkiiruse ja kuuli põiklõike koormatuse

mõju lendjoone kujule ja horisontaalsele lennukaugusele (raske ja kerge kuuli ballistiliste andmete võrdlemine).

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada otselasu praktilise tähenduse, tabatava ja tabamatu alaga.

Meetod: Vestlus laskeülesannete lahendamisega.

Sisu: Lendjoone kumeruse olenevus laskekaugusest ja algkiirusest. Mõiste otselasust ja selle praktiline tähendus. Mõiste tabatavast alast ja selle olenevus sihtjoonest ja maastikust. Tabatava ala olenevus laskekaugusest ja märgikõrgusest. Mõiste tabamata alast.

Juhend: Наставление по стрелковому делу (НСД — 1941. г.) „Автомат“. Наставление по стрелковому делу. „Винтовка“.

Käsiraamatud: Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Огневая подготовка“. Филатов, „Краткие сведения об основаниях стрельбы из ружей и пулеметов“ (изд. 1934. г.).

Riviline ettevalmistus — 10 tundi.

Eesmärk: Viimistleda võitleja üksikettevalmistust ja õpetada teda teotsema jao koosseisus.

Teema. Võitleja väljaõpe jao koosseisus — 10 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada õigesti rivistuma jao joonrividesse ja täitma käsklusi.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Jao lahinguline loendumine. Jao rivistumine ühte ja kahte viirgu. Käskluste täitmine: „Paigale“, „Joonda“, „Valvel“, „Rivitul“. Treening liikumises sammu ja võtete täitmisel „Õlale — võtt“, „Jalale — võtt“.

2. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada täitma jao loendumiseks antavaid käsklusi.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Ühe- ja kaheviirulise jao loendumine paarideks. Loendumine järjenumbriteks; lahingulise loendumise kontroll. Treening liikumises sammu ja võtete täitmisel „Õlale — võtt“, „Jalale — võtt“.

3. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada pöördeid paigal jao koosseisus.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Pöörded paremale, vasakule ja ümberpööre — jalaloleva relvaga paigal. Võtete „Õlale — võtt“, „Rihmale“ täitmine ühe- ja kaheviirulises rivis. Treening loendumises järjenumbriteks ja paarideks.

Käsklused: „Paigale“, „Valvel“, „Rivitul“.

4. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada harvenema ja koonduma paigal.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Harvenemine paremale, vasakule ja keskelt sammu ja joostes. Koondumine. Treening pööretes paigal, jao rivistumises ühte ja kahte viirgu, jao loendumises järjenumbriteks ja paarideks.

Käsklused: „Paigale“, „Joendu“, „Valvel“, „Rivitul“.

5. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada pöördeid liikumisel jao koosseisus.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Pöörded paremale ja vasakule, ümberpööre — liikumisel. Treening harvenemises paigal ja liikumisel. Treening koondumises. Püssivõtted. Liikumine sammu.

6. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada jao suunamuutmist.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Suunamuutmine käänkäiguga. Treening pööretes paremale ja vasakule, ümberpöördes. Harvenemine paremale, vasakule ja keskelt paigal ja liikumisel. Koondumine.

7. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada jao ümberrivistumist kaheviirulisest rivist üheviirulisse ning ümberpöörduvalt paigal ja käigul.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Jao ümberrivistumine kaheviirulisest rivist üheviirulisse ja ümberpöörduvalt paigal ja käigul. Treening jao harvenemises ja koondumises paigal ja käigul.

8. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada väljuma rivist komandöri kutsel.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Väljumine ühe- ja kaheviirulisest rivist komandöri kutsel, komandörile ilmumine ja ettekandega esinemine. Treening liikumises sammu, pöörates paigal ja käigul. Jao ümberriivistumine käigul. Suunamuutmine käänkäiguga.

9. ja 10. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kontrollida läbivõetud ainetiku omandamist.

Meetod: Individuaalne treening ja kontroll.

Sisu: Käskluste ja võtete ühendatud täitmine läbivõetud kava ulatuses.

Juhend: Строевой устав пехоты Красной Армии.

Kehaline ettevalmistus — 42 tundi.

Eesmärk: Täiustada kehalisi võimeid, mis vajalikud võitlejale lahingutegevuses.

Viiumistleda käsitsivõitluse tehnikat võtete ühendatud täitmise treeninguga ja võitlusega elava „vastasega“.

Treenida suusatamist murdmaastikul.

Tundide arvutus.

Järje nr.	Ettevalmistuse alad	Tundide arv
1	Võimlemine	14
2	Mängud	6
3	Käsitsivõitlus	10
4	Suusatamis-ettevalmistus	12
	Kokku	42

Võimlemine — 14 tundi.

Ettevalmistavad harjutused.

Eesmärk: Täiustada eelmistes klassides omandatud kehalisi võimeid.

Sisu:

1. Liitliigutused käte, jalgade ja kerega — painduvuse arendamiseks, kõõluste ja lihaste tugevdamiseks, lõdvestamiseks ja

koordinatsiooniks mitmesuguseis asendeis (rüstadeta ja võimlemiskeppidega) — suuremate nõudmistega kui VIII klassis.

2. Akrobaatilised harjutused: pikad lendtiredid üle madalate takistuste; harjutused hüpates ja tireleis paaridena jne.

3. Harjutused topispallidega: ülespildumine, söötmine ja püüdmine täiendavate ülesannetega.

4. Harjutused võimlemiskeppidega: eelmiste klasside harjutuste kordamine keerustatud lähteasendeis.

Kõnd.

Eesmärk: Kinnistada vilumused keerustatud olukordades.

Sisu:

1. Kõnd mitmesuguse pinnase ja mitmesuguste pinnavor-
midega maastikul.

2. Kõnd kiirendatud tempos kuni 2 km.

Jooks.

Eesmärk: Õpetada kiir- ja kestmisjooksu tehnikat.

Täiustada oskusi jooksus ühes lihtsamate takistuste ületamisega.

Sisu:

1. 100 m jooks. Teatejooksud etappidega 60 ja 100 m; kiirendusjooks kuni 150 m.

2. Takistusriba ületamine: treening üksiktakistuste ja 2—3 takistuse ületamises joostes; takistusriba läbimine $\frac{3}{4}$ ja täie jõuga.

3. Segaliikumine kuni 3 km (40—50% jooksu).

4. Krossid keskmisel murdmaastikul kuni 1,5 km.

Hüpped.

Eesmärk: Täiustada oskusi kõrgus- ja kaugushüppes hooga, toeng- ja sügavushüppes mitmesuguseist asendeist.

Sisu:

1. Kõrgus- ja kaugushüpe hooga.

2. Sügavushüpped kuni 1 m 70 sm kandamiga (maketpüss, seljakott, liivakott) seisust, kükist, istest, käetoengust.

3. Tutvumine kolmikhüppega hooga.

4. Toenghüpped varem-õpitud viisidega — rüista või takistuse kõrgus kuni 1 m 30 sm.

Heited.

Eesmärk: Õpetada viskama (normaalraskusega) granaati mitmesuguseist asendeist.

Sis u:

1. Granaadivise (granaadi kaal — 700 g) kaugusse ja märki (vertikaalsesse ja horisontaalsesse) varje tagant, kaevikust, „aknast“ jne.

2. Kuulitõuge (kuuli kaal — 4 kg) või samaraske kivi tõuge paigalt ja ringist — parema ja vasaku käega.

Ronimine.

Eesmärk: Jätkata ronimise treeningut, täiustades tehnikat ja suurendades kõrgust.

Sis u:

1. VIII klassi ainestiku kordamine.

2. Kiirronimine 3 m kõrgusele kolmik- ja kaksiktaktis.

3. Riplemine kuni 2 m.

4. Kätekõverdamine kangil.

5. Tarast (kõrgusega kuni 1 m 70 sm) üle ronimine vaba viisiga.

Roomamine.

Eesmärk: Täiustada varemõpitud viise roomamises kandamiga.

Sis u:

1. VIII klassi ainestiku kordamine.

2. Roomamine „külili“ kandamiga — padrunikastiga (lohistades seda silmusest ühe käega).

Kandami tõstmine ja kandmine.

Eesmärk: Harjutada (võrdkaalulise) kaaslaste tõstmist ja kandmist.

Sis u:

1. Kuni 20 kg raskusega kandami tõstmine ja kandmine; jõukohaste palkide kandmine 20—25 m.

2. Kaaslaste kandmine üksinda varemõpitud viisidega kuni 50 m kaugusele tasasel maastikul, ületades lihtsaid takistusi (kraavi, langetatud puud jne.).

Heitlus.

Eesmärk: Täiustada mitmesuguste heitlusviiside tehnikat.

Sis u:

1. Harjutused vedamises, tõuklemises ja nende kombinatsioonides keppide, nõõride jne. kasutamisega — paarides ja rühmiti.

2. Harjutused heitluses esemete pärast (käest kiskumine).
3. Lühidad vabaheitlused maadluses („prantsus-“ ja rahvusmaadluses).

Mängud — 6 tundi.

E e s m ä r k: Sama mis VIII klassis.

S i s u:

1. J o o k s u m ä n g u d.

„Teatejooksud“ 2—3 topispalli kandmisega ja teised eel-
mistes klassides läbivõetud mängud.

2. V i s k e m ä n g u d.

„Ratsanikud palliga“. „Võitlus palli pärast“. Ettevalmistava-
vad harjutused korvpalli mänguks.

Ettevalmistus käsitsivõitluseks — 10 tundi.

E e s m ä r k: Täiustada varem kätte õpitud võitlusvõtteid
vintpüssiga.

Õpetada päralööke ja kaitset löökide vastu.

Treenida käsitsivõitluse võtteid ühendatult liikumise, takis-
tuste ületamise ja granaadivisetega.

S i s u:

1. Täägivõitluse võtete kordamine, välja töötades torke kii-
rust ja jõudu, pihtalööki „vastase“ relvale (tõrjelööki) ja vastu-
torget.

2. Päralöök küljelt — paigalt, liikumisel sammu ja joostes,
pärast takistuste ületamist:

a) esmaründe võttena vastase vastu — varem või ootama-
tult etteasetatud treeningkepi topise (või kepile kinnitatud tor-
kekuj) pihta;

b) vastulöögina pärast vastase relva (või treeningkepi torke)
tõrjet vasakule.

3. P ä r a l ö ö k e t t e:

a) esmaründe võttena vastase vastu;

b) korduslöögina, mis järgneb torkele või päralöögile küljelt;

Päralöök ette, kui „vastane“ asub paigal või liikumisel otse,
paremal või taga.

4. Kaitse ülaltlöökidest vastu („kata ülalt“).

5. Liitvõtete treening kätteõpitud täägivõitluse võtetes koos
liikumise, 4—8 takistuse ületamisega murdmaastikul või
takistusribal 100—200 meetrini ja koos granaadi pildumisega.

6. Paarisvõitlus pehme otsmikuga puupüssidel: torked ülekanedega, ületõstega, pettekaitsega ja vastutorked (kahes viirus õpetaja käskluse, ülesannete ja signaalide järgi); paarisvõitlus 1—3 torkele.

Suusatamis-ettevalmistus — 12 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada neljasammuga vahelduvtõukelist sammu. Täiustada pööret „sahaga“ ja „poolsahaga“.

Tutvustada hüppetehnikaga suuskadel.

Treenida suusatamises mitmesugusel maastikul.

S i s u:

1. Materjalosa. Eelmiste klasside õppekava ainestiku lühikordamine.

2. Rivielemendid. Eelmiste klasside õppekava ainestiku kordamine.

3. Liikumistehnika. Vahelduvtõukelise ja kahesammuga vahelduvtõukelise sammu täiustamine. Neljasammuga vahelduvtõukelise sammu tehnika. Pööre „sahaga“ ja „poolsahaga“. Põikhüpe keppidele toetamisega (paigal). Laskumised „järestikuna“.

4. Kuni 10-km treening keskmisel murdmaastikul.

Tutvumine väeliikidega — 10 tundi.

E e s m ä r k: Anda üldettekujutus väeliikidest, nende otsarbest ja omavahelisest koostööst praegusaja lahingus. Tutvustada võitlusvõtetega vastase tankide ja lennuväe vastu.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Lühiteatmed suurtükiväest	2
2	Lühiteatmed Punaarmee soomusvägedest	2
3	Lühiteatmed Punaarmee õhujõududest	2
4	Lühiteatmed tehnilistest vägedest	4
	Kokku	10

Teema 1. Lühiteatmed suurtükiväest — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada suurtükiväe liikidega ja nende ülesannetega.

S i s u: Suurtükiväe otstarve ja liigid. Punaarmees relvastuselolevate suurtükide süsteemid. Mitmesuguste märkide tulistamiseks kasutatavate mürskude liigid. Suurtükiväe ülesanded pealetungil ja kaitsel. Koostöö organiseerimine suurtükiväe ja jalaväe ning tankide vahel pealetungil ja kaitsel.

J u h e n d: Боевой устав артиллерии, часть II.

Teema 2. Lühiteatmed Punaarmee soomusvägedest — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada tankide taktikalis-tehniliste andmetega ja lahinguliste omadustega praegusaja lahingus.

M e e t o d: Jutustus ühes näidistega materjalosal, maketitel või plakatitel.

S i s u: Tankide osatähtsus praegusaja lahingus. Lühitutvumine tankiallüksuste (rühma, roodu) organisatsiooniga. Tankide tüübid ja nende taktikalis-tehnilised andmed. Tankivägede peamised ülesanded ühendatud väeliikide lahingus (pealetungil, rünnakul, kaitsel). Põhialused tankide koostööks jalaväe, suurtükiväe ja lennuväega.

J u h e n d: „Боевой устав бронетанковых и механизированных войск Красной Армии“.

Teema 3. Lühiteatmed Punaarmee õhujõududest — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada lennukite liikidega ja ülesannetega lahingus.

M e e t o d: Vestlus klassis (lennuväljal).

S i s u: Lennukite tüübid ja nende taktikalis-tehnilised andmed.

Ülesanded, mida täidavad lahingus luurelennukid, ründelennukid, hävitajad ja pommitajad. Lennuväe tegevusi Suures Isamaasõjas.

K ä s i r a a m a t: Õpik „Тактика авиации“.

Teema 4. Lühiteatmed tehnilistest vägedest — 4 tundi.

1. õ p p u s. Sideväed — 2 tundi.

E e s m ä r k: Tutvustada õpilasi sidevägede osatähtsuse ja ülesannetega praegusaja lahingus.

Meetod: Vestlus klassis skeemide kasutamiseks.

Sisu: Side tähtsus praegusaja lahingus. Sidele esitatavad nõuded.

Side organiseerimise põhiprintsiibid Punaarmees.

Sõjaväes kasutatavad peamised sidevahendid.

Käsiraamatud: „Учебник телеграфиста, телефониста и радиста“.
„Наставления по эксплуатационной службе“, часть I и II.

2. õppus. Inseneriväed — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada õpilasi insenerivägede osatähtsuse ja ülesannetega praegusaja lahingus.

Meetod: Vestlus klassis või inseneriasjanduse õppeväljakul ühes plakatite ja skeemide demonstreerimisega.

Sisu: Inseneriväe (sapööri, tee-silla, pontoni) väeosade organisatsioon ja nende ülesanded praegusaja lahingus. Väli-kindlustuste mitmesuguste ehitiste, tankivastaste, jalaväevastaste ja muude tõkete ehitamine. Veekogude ületamine.

Juhend: Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Инженерная подготовка“.

Vestlused Punaarmees ja meie kodumaa sõjalise mineviku tähtsamaist sündmusist — 10 tundi.

Teema 1—2 — 2 tundi. Lenini-Stalini partei — saksa-fašistlikkude anastajate vastase võitluse organiseerija ja juht.

Teema 3 — 1 tund. Kommunistlike noorte Liit — noorte eelsalk võitluses saksa-fašistlikkude anastajatega.

Teema 4 — 1 tund. Tagala töösangarlikkus Suure Isa-maasõja perioodil.

Teema 5 — 1 tund. Nõukogude partisanid Suures Isa-maasõjas.

Teema 6—7 — 2 tundi. Nõukogude Liidu marssalid.

Teema 8 — 1 tund. Saksa-fašistlikkude anastajate metsikused ja vägivald Nõukogude kodanike vastu.

Teema 9 — 1 tund. Punaarmee jõuallikad.

Teema 10 — 1 tund. Punaarmee ja Nõukogude rahva suurvõit saksa imperialismi üle.

Laagrikoondis (suvine periood).

Taktikaline ettevalmistus — 50 tundi.

E e s m ä r k: Täiustada teadmisi ja praktilisi vilumusi võitleja kohuste ja tegevuste täitmisel jao koosseisus pealetungil, kaitsel ja luurel.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Laskurjao kallaletung ja rünnak vastase tulepesale .	24/4
2	Laskurjagu kaitsel	12/4
3	Laskurjagu luurel	6
	Kokku	42/8

M ä r k u s: Lugejana on näidatud õppetundide arv päeval, näitajana — öösel.

Teema 1. Laskurjao kallaletung ja rünnak vastase tulepesale — 28 tundi.

1. õ p p u s. Side organiseerimine jaos — 2 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada pidama sidet jaos.

M e e t o d: Ühepoolne praktiline õppus.

S i s u: Jaos kasutatavad sideviisid ja -vahendid: isiklik kokkupuude, häääl, vile; leppemärgid ja signaalid, mis antakse käega, peakattega, lipukestega jne. Leppesignaalide üleandmine ja vastuvõtmine lipukestega igasugusel maastikul igast asendist (püsti, põlvelt ja lamades). Kõlalised ja valguselised leppesignaalid (sarv, sireen, harilikud ja signaaltuletikud, linnuhääälte matkimine, püssirihma laksutamine jms.) ja nende praktiline edasiandmine.

2. õ p p u s. Jao kallaletung ühelt tulejoonelt teisele — 3 tundi.

E e s m ä r k: Anda praktikat liikumiseks ühelt tulejoonelt teisele laskurjao koosseisus.

M e e t o d: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sis u: Jao väljumine tulejoonele kergekuulipilduja ja eeskujulikkude laskurite tule kattel. Alade ületamine, mida tulistavad vastase kuulipildujad ja miinipildujad. Naabrite ja toetavate tulevahendite tule, samuti vastase tule nõrgenemise kasutamine kiireks sähvakuks (viskhüppeks) edasi. Kergekuulipilduja edasitungi tagamine tulega. Kaevumine tulejoonel.

3. õppus. Tule ja liikumise koostöö jaos kallaletungi perioodil.

Eesmärk: Õpetada koos töötama jaos eneses, naabriga ja toetavate tulevahenditega kallaletungi perioodil.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sis u: Tule ja liikumise koostöö jaos eneses, naabriga ja toetavate tulevahenditega.

Varjatud kogunemine rünnaku lähtealusele. Lahingumoona täiendamine. Esmasabiandmine haavatuile. Side komandöri ja naabriga ja toetavate tulevahenditega.

4. õppus. Jao kallaletung mürgistatud alade ületamisega — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada ületama mürgistatud alasid kallaletungil.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sis u: Jao kallaletung mürgistatud alade ületamisega. Käepäraste vahendite kasutamine mürgistatud alade ületamiseks. Liikumine gaasitorbikuis. Tulistamine gaasitorbikuis.

5. ja 6. õppus. Jalaväe- ja tankivastaste miinide ehitus ja nende kasutamine.

Eesmärk: Tutvustada õpilasi miinide otstarbe, ehituse ja nende kasutamisega.

Meetod: Miinide või nende mudelite praktiline demonstreerimine.

Sis u: Miinid kui takistus ja vahend vastase elavjõu ja sõjatehnika hävitamiseks.

Miinide liigitus nende tegevuse järgi: survetegevuse, tõmbetegevuse, viitetegevuse (MZD) ja juhitud elektrilise tegevuse miinid. Üllatusmiinid (miinid — sürpriisid).

Tankivastased miinid (JAM—5, TMD—40).

Jalaväevastased miinid (PMD—6 ja PMD—7).

7. õppus. — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada õpilasi miinide ja fuggaside avastamise võtetega ja väljastamise viisidega.

Meetod: Praktiline näidis maastikul.

Sisu: Miiniväljade demaskeerivad tunnused (kergitatud murumättad, mullahunnikud ja jalajäljed põllul, esemeni tõm-
matud traat jne.). Üllatusmiinid.

Miinitõkete avastamise, demineerimise ja tähistamise vahendid (katseorad, konksud, noad, lipukesed, näitetähised).

Miinide väljastamise viisid.

8. õppus. Jao rünnak vastase tulepesale — 3 tundi.

Eesmärk: Treenida võitleja tegevusi rünnakul jao koosseisus.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Väljumine rünnaku lähtealusele, asetumine sellel ja kaevumine. Rünnaku eesmärgi selgitamine võitlejaile. Lahingumoona täiendamine. Rünnaku ettevalmistus tulega. Liikumistehnika rünnakul ja tulistamine käigult. Sähvak (viskhüpe) vastase positsiooni. Vastase hävitamine granaatide, puusaltlaskmise, täakide ja püssipäradega. Jao korrastamine.

9. õppus. Jao võitlus vastase tranšeedes — 3 tundi.

Eesmärk: Treenida võitleja tegevusi kaevikute ja ühenduskäikude puhastamisel vastasest.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega kaevikute ja tõkete seadistatud maastikul.

Sisu: Ülesande andmine jao võitlejaile. Hoogus hüpe kaevikusse. Liikumine piki kaevikuid ja ühenduskäike. Takistuste (siilide, harkjalgade) ületamine. Teotsemine granaadi, täägi ja püssipäraga. Kaevikust väljuva vastase hävitamine tulega. Jao tegevus vastase automaaturite vastu kaevikuis ja ühenduskäikudes.

10. õppus. Jao kallaletung öösel — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus öösel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Päevane ettevalmistus kallaletungiks öösel. Rakmes-
tuse sobitlemine. Vastase asetuse ja lähiste tundmaõppimine. Öösel nähtavate orientiiride valik. Jao lahingukord. Liikumis-

tehnika ja suunahoidmine öösel. Kõla- ja valgusmoondamine. Side naabriga ja komandöriaga.

11. õppus. Jao rünnak vastase tulepesale öösel — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus rünnakul öösel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Rünnaku ettevalmistus valguses. Öösel nähtavate orientiiride valik, tunnusmärkide ja juhtimissignaalide määramine, julgustusabinõud. Teotsemine maastiku valgustamisel vastase poolt. Takistuste ületamine. Rünnak tulepesale ja võitlus vastase kaevikus. Kinnistumine hõivatud joonel; julgustusabinõud. Ettevalmistus vasturünnakute tõrjumiseks.

12. õppus. Laskurjao rünnak vastasele, kes kaitseb üksik-ehitist — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus rünnakul vastasele, kes kaitseb üksikehitist.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Asumine rünnaku lähtealusele. Ülesande selgitamine. Ehitist kaitsva vastase positsiooni ja selle lähiste luure. Varjatud liikumisteede valik rünnakuks. Granaatide heitmine kaevikusse. Ehitise vallutamine ja jao kinnistumine selles ringkaitsena.

Teema 2. Laskurjagu kaitsel — 16 tundi.

1. õppus. Ettevalmistus kaitseks — 6 tundi.

Eesmärk: Harjutada lahinguvälja vaatlust ja inseneritööde täitmist kaitsepositsiooni ettevalmistamisel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Ülesande selgitamine. Vaatluse organiseerimine. Jao positsioonide (põhi-, tagavara- ja valepositsiooni) täpsustamine. Kaevikute, ühenduskäikude ja transeede trasseerimine ja kaevamine. Vaatluse ja valvekorra organiseerimine kaeviku kaevamisel. Kauguste hindamine orientiirideni ja maastikujoonteni. Relvade ettevalmistamine tulistamiseks suitsus.

2. õppus. Jalaväevastaste takistuste ehitamine — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada jalaväevastaste takistuste ehitamisega.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Traataed, traatvõrk, kantav sapöörivõrk, siilid, harkjalad; nende otstarve, asukohad ja moondamine.

3. õppus. Jao tegevus kaitsel vastase pealetungil — 4 tundi.

Eesmärk: Kinnistada lahinguvälja vaatluse võtted ja õpetada teotsema vastase tankide ja jalaväe rünnaku tõrjumisel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Asetus kaevikus (tranšees). Moondamis-distsipliini järgimine. Lahinguvälja vaatlus. Jao tegevus vastase suurtüki- ja miinipildujatule all ja vastase pealetungil. Ootamatu koondaja kogupaugutule avamine pealetungiva vastase pihta. Võitlus tankidega. Võitlus kaitse sügavusse imbunud vastase automaaturitega. Naabri ja oma jalaväe vasturünnaku toetamine tulega. Võitlus ümbritsuses ja väljumine ümbritsusest.

4. õppus. Laskurjagu kaitsel öösel — 4 tundi.

Eesmärk: Harjutada vaatlust vastase järgi, relvade ettevalmistust öiseks laskmiseks ja teotsemist jao koosseisus öösel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Jao valmistumine kaitseks öösel. Jao ettevalmistus tulistamiseks. Maastiku valgustamine (raketid), vastase tulistamine lähitulega, ülekülvamine granaatidega ja täägilöök. Lahinguvälja vaatlus. Luure jao rinde ees pärast rünnaku tõrjumist.

Teema 3. Laskurjagu luurel — 6 tundi.

1. õppus. Jao ettevalmistus luureks — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada võitlejate teadmised ja vilumused luure ettevalmistuses jao koosseisus.

Meetod: Ühepoolne õppus.

Sisu: Ülesande selgitamine. Maastiku tundmaõppimine skeemi või kaardi järgi. Ettevalmistus luureks. Väljumine lähtepunkti. Juhtimis- ja teadustussignaalid.

2. õppus. Piilurite ja jao südamiku liikumistehnika ja luurejao teotsemine kohtumisel vastasega — 4 tundi.

Eesmärk: Anda praktikat varjatud liikumise ja vaatluse võtteis ja võitlejate teotsemises kohtumisel vastasega.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Ülesande selgitamine. Piilurite ja luurejao südamiku liikumistehnika. Kohalike esemete (kuristike, üksikehitiste, põõ-

sastiku, metsa jne.) läbivaatamise tehnika. Luurejao tegevus kohtumisel vastase üksikisikutega ja väikeste gruppidega. Teotsemine vastase varitsuste vastu. Vangide võtmine ja konvoeerimine.

Juhend: „Боевой устав пехоты Красной Армии“ (БУП), часть I.

Käsiraamatud: „Методика тактической подготовки стрелкового отделения“. Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Тактика“ и „Ивжеверная подготовка“.

Laske-ettevalmistus — 20 tundi.

Eesmärk: Tutvustada kergekuulipilduja DP materjalosaga ja puhastamise, määrimise, hooldamise ja hoidmise reeglitega; viimistleda vintpüssi laskevõtteid kõigis asendeis ja tulistamise vilumusi.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Kergekuulipilduja DP materjalosa õppimine	4
2	Laskevõtted ja reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist	4
3	Laskmine väikekaliibrilisest vintpüssist	4
4	Laskmine 1891/30. a. mudeli vintpüssist	8
	Kokku	20 tundi

Teema 1. Kergekuulipilduja (DP) materjalosa õppimine — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada kergekuulipilduja otstarbe, ehituse, lahinguomadustega ja automaattegevuse põhimõtetega.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Kergekuulipilduja otstarve, lahinguomadused ja ehitus. Kuulipilduja automaattegevuse põhimõtte laskmisel. Kuulipilduja põhiosade nimetused ja otstarve. Kuulipilduja koostvõtmine ja kokkupanemine.

3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvuda kuulipilduja osade ja mehhanismide tööga laadimisel ja laskmisel.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Kuulipilduja ja mehhanismide töö laadimisel ja laskmisel. Lasketakistused ja nende kõrvaldamine.

Teema 2. Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Täiustada saadud vilumusi tulistamises lamades asendist paigalseisvate märkide pihta.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Lamades laskeasendisse asumise võtete ja laadimise ning sihikuseadmise ühendatud täitmine. Tihedussihtimise kontroll sihtpukilt. Silmamõõduline kauguste hindamine 400 meetrini. Sihtimine tegelikule kaugusele ja selle kontroll ortoskoobiga.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tulistama liikuvat märki.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Lamades, põlvelt ja püsti laskeasendisse asumise võtete täitmine. Kauguste hindamine 400 meetrini. Tihedussihtimise kontroll sihtpukilt. Sihtimine tegelikule kaugusele ja selle kontroll ortoskoobiga. Laskereeglid laskmisel 90° ja 45° nurga all liikuvate märkide pihta. Laskeülesannete lahendamine sihtpunkti väljakandmises.

Teema 3. Laskmine väikekalibrilisest vintpüssist — 4 tundi.

7. harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises vintpüssist liikuvate märkide pihta.

Märk — nr. 14 (järkjooksja kuju), vähendatud 5 korda.

Kaugus — 50 meetrit.

Padroneid — 4.

Laskeasend — laskuri valikul.

Laskeaeg — märgi liikumise aeg.

Tabamuste näitamine — iga lasu järel.

Hinne — tabada kuju kahe kuuliga.

Täitmiskord: Komandöri käskluse järgi laskur valmistub laskmiseks ja laeb vintpüssi enne märgi liikumise algust. Märk liigub 4 korda rinnetpidi kolme meetri ulatusel, kiirusega 40 sm

sekundis — algul vasakult paremale, siis paremalt vasakule või ümberpöördult.

Teema 4. Laskmine 1891/30. a. mudeli vintpüssist — 8 tundi.

1. harjutus.

Harjutuse eesmärk — tutvustada õpilasi lahingulasuga.

Märk — nr. 11 (peakuju) kilbil 1×1 m.

Kaugus — 100 meetrit.

Padruneid — 3.

Laskeasend — lamades käelt.

Laskeaeg — piiramata.

Tabamuste näitamine — iga lasu järel.

Hinne — tabades kuju: kolme kuuliga — eeskujulik, kahe kuuliga — hea ja ühe kuuliga — rahuldav.

Täitmiskord: Laskejuhataja asetab 2—3 korda õppepadruni ja seejärel (laskuri teadmata) lahingupadruni padrunipessa. Lahingupadrun tuleb asetada padrunipessa alles siis, kui laskejuhataja on veendunud, et laskur täidab õieti kõik tabava lasu andmiseks vajalikud toimingud.

1-a harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises vintpüssist paigalseisva märgi pihta.

Märk — nr. 9 (peakuju), kleebitud ringidega kilbile.

Kaugus — 100 meetrit.

Padruneid — 3.

Laskeasend — lamades käelt.

Laskeaeg — piiramata.

Tabamuste näitamine — peale viimast lasku.

Hinne: eeskujulik — vähemalt 24 silma, hea — vähemalt 21 silma ja rahuldav — vähemalt 18 silma.

Täitmiskord: Laskejuhataja käskluse järgi laskur asub lamades laskeasendisse ja laeb püssi kolme padruniga. Veendunud õpilase õiges tegevuses, laskejuhataja annab käskluse „Tuld“, mille järel laskur annab kiirustamata kolm sihitud lasku.

Märkus: Järjekorda ootavate vahetustega läbi võtta tiirul (laskerajal) põhiteatmed ballistikast. Mis on lask ja millest ta tekib. Püssirohu põlemine. Gaaside tekkimine ja nende surve rauaõõne seintele. Tagasipõrge. Kuuli liikumine rauaõõnes. Kuuli algkiirus. Kuuli läbilöögi võime. Kuuli lend õhus. Raskustungi ja õhutakistuse mõju kuuli lennule. Lendjoone kujunemine. Lendjoone kuju. Kuuli keerlemise otstarve. Derivatsioon. Tabatav ja tabamata ala.

Juhendid: Наставление по стрелковому делу (НСД) „Ручной пулемет ДП“. Наставление по стрелковому делу (НСД) „Винтовка“.

Käsiraamatud: Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Огневая подготовка“.

Филатов, „Краткие сведения об основаниях стрельбы из ружей и пулеметов“ (изд. 1934. г.).

Riviline ettevalmistus — 6 tundi.

Eesmärk: Õpetada täitma võitleja kohuseid jao rännaku- ja lahkrivis.

Teema. Võitleja väljaõpe jao koosseisus — 6 tundi.

1. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Õpetada jao rännakurivisid.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Jao rännakurivid. Jagu ühekaupa (kahekaupa). Jao ümberrivistused, suunamuutmine, käskluse „Seis“ täitmine õlalevõetud relvaga.

Käskluste „Pikali“, „Püsti“ täitmine ühe- ja kaheviirulises rivis.

2. ja 3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada jao lahkrivisid (ahelikku).

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Jao hargnemine rännakukolonnist ahelikku. Käskluse „Seis“ täitmine. Jao rindesuuna muutmine. Jao ümberrivistused käigul. Liikumissuuna muutmised käänkäiguga. Käskluste „Pikali“, „Püsti“ täitmine.

4. ja 5. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tervitama paigal ja liikumisel.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Tervitamine paigal ja liikumisel. Käskluste „Paremale (vasakule) — vaat“ täitmine paigal ja liikumisel. Treening jao hargnemises kolonnist ahelikku. Rindesuuna muutmine.

6. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kontrollida läbivõetud ainekiku omandamist.

Meetod: Individuaalne treening ja kontroll.

Sisu: Käskluste ja võtete ühendatud täitmine läbivõetud kava ulatuses.

Juhend: Строевой устав пехоты Красной Армии.

Kehaline ettevalmistus — 12 tundi.

E e s m ä r k: Kinnistada sõjalis-rakenduslikud oskused, mis omandatud esimesel laagrikoondisel; treenida grupivõitlusis elava „vastasega“ mitmesugusel maastikul.

Õpetada võtteid veekogude ületamiseks käepäraste vahenditega.

Ettevalmistus käsitsivõitluseks — 4 tundi.

E e s m ä r k: Treenida võitlusvõtteid pehme otsmikuga puupüssidel ühes takistuste ületamisega mitmesugusel maastikul.

S i s u: Kohtamisvõitlus paaridena ühes takistuste ületamisega metsas, põõsais, järsakuil, längudel, kaevikuis, varjepiludes või aukudes (kõik paarid võitlevad korraga või gruppina).

2. Võitlused pehme otsmikuga puupüssidel (keppidel), võitja selgitamisega kolme torkega „olümpia süsteemis“ (kaotaja langeb välja).

Ujumine — 8 tundi.

E e s m ä r k: Täiustada hariliku ujumise tehnikat.

Tutvustada „konna-“ ja „küliliujumisega“.

Täiustada püsti- ja lendhüppe tehnikat.

Tutvustada vesitakistuste ületamise lihtsamate viisidega.

S i s u:

A. Halvasti - ujujatele:

1. Krool 25—50 m käe tõsteta veest.
2. Krool käte tõstega veest ujavesemete abil (käte ja jalgade tehnika väljatöötamiseks).
3. Küliliujumine käe tõstmiseta ja tõstmisega (tutvumine), „konnaujumine“ (tutvumine).
4. Vabaujumine 25 kuni 100 meetrini.
5. Stardihüpe ja liuglemine selle hoost.
6. Püsti- ja lendhüpe 1—1,5 m hoolaualt.

B. Hästi - ujujatele:

1. Krool käe tõstmisega veest — kuni 200 m.
2. „Külili-“ ja „konnaujumine“ (tutvumine).
3. Püsti- ja lendhüpe 2—3 m hoolaualt.

C. Kõigile õpilastele:

Tutvustada veekogude ületamise tehnikaga käepäraste vahenditega: palgil, lamades seotud palgitükkidel, ujukiga telk-

mantlist, köit mööda, ja lihtsamate parvekeste seadistamisega palkidest ja lattidest.

Märkus: Juhiseid ujumistundide organiseerimiseks ja teostamiseks — VIII klassi õpilaste laagrikoondise õppekavas.

Topograafia — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada liikuma assimuutide järgi, kasutades kaarti maastikul.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Liikumine asimuutide järgi	2
2	Töö kaardiga maastikul	2
	Kokku	4

Teema 1. Liikumine asimuutide järgi — 2 tundi.

Eesmärk: Osata liikuda asimuutide järgi murdmaastikul.

Meetod: Praktiline õppus maastikul.

Sisu: Skeemi koostamine liikumiseks asimuudi järgi. Liikumise ja takistustest möödumise kord. Liikumine asimuutide järgi murdmaastikul.

Teema 2. Töö kaardiga maastikul — 2 tundi.

Eesmärk: Osata määrata oma asukohta kaardil lähimate kohalike esemete järgi.

Meetod: Praktilised õppused maastikul.

Sisu: Oma asukoha määramine kaardil lähimate kohalike esemete ja pinnavormide järgi. Maastikul nähtavate esemete ja pinnavormide kindlaksmääramine kaardil. Kaardi kasutamine liikumisel lahtisel ja kinnisel maastikul.

Käsiraamatud: Бубнов, Кремц, Филимонов. „Военная топография“ (изд. 1943. г.).

Полковник Шебалин. „Военная топография“ (изд. 1942. г.).

Vestlused Punaarmee ja meie Kodumaa sõjalise mineviku tähtsamaist sündmusist — 8 tundi.

Vestluse teemad antakse igal aastal täiendavalt.

X KLASS (TEHNIKUMI III KURSUS).

Taktikaline ettevalmistus — 26 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema võitlejana jao koosseisus pealetungil ja kaitsel asulas, rännaku- ja lahingujulgestuses ja välivahtkonnas.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Laskurjao kallaletung ja rünnak asulas kaitselasuvale vastasele	6
2	Laskurjagu üksikehitise kaitsel	6
3	Laskurjagu rännakujulgestuses	4
4	Laskurjagu lahingujulgestuses pealetungilahingus .	4
5	Laskurjagu välivahtkonnas	6
Kokku		26

Teema 1. Laskurjao kallaletung ja rünnak asulas kaitselasuvale vastasele — 6 tundi.

1. õppus. Jao ettevalmistus rünnakuks.

Eesmärk: Õpetada jagu valmistuma rünnakuks asulas kaitselasuvale vastasele.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Ülesande selgitamine. Vaatluse toimetamine. Tänavate nimetuste ja asetuse tundmaõppimine. Jao väljumine rünnaku lähtealusele. Tulistamine ja lahingumoona täiendamine.

2. ja 3. õppus. Jao rünnak vastasele asulas — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada jagu teotsema rünnakul vastasele asulas.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Rünnaku lähtealusele asumine. Kaevumine. Läbikäikude tegemine takistustesse. Rünnaku ettevalmistus tulega. Rünnak vastasele ja ehitisele asula serval. Edasitung aedade ja

hoovide kaudu järjekordsete ehitisteni koostöös naabriga. Granaatide kasutamine ehitistesse ja keldritesse peitunud vastase hävitamiseks.

Teema 2. Laskurjagu üksikehitise kaitsel — 6 tundi.

1., 2. ja 3. õppus.

Eesmärk: Õpetada visalt kaitsema üksikehitist.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Ehitise ettevalmistus ringkaitseks: laskeavade ehitus, seinte tugevdamine, akende umbestamine (umbemüürimine), varjepilude ja ühenduskäikude kaevamine. Abinõud tule tõrjeks. Jao tegevus vastase pealetungil ja rünnakul. Granaatide kasutamine. Võitlus ümbritsuses.

Teema 3. Laskurjagu rännakujulgestuses — 4 tundi.

1. õppus. Jao ettevalmistus teotsemises rännakujulgestuses — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada võitlejat valmistuma teotsemiseks rännakujulgestuses.

Meetod: Väliõppus.

Sisu: Rännakujulgestuse otstarve. Ettevalmistus rännakuks: jalgade ülevaatus; jalatsite, riidetuse, relvastuse, rakmestuse ja lahingumoonas sobitlemine. Joogirežiimi järgimine rännakul. Liikumistehnika. Piilurite eemaldumine eelpiilkonna südami-kust. Tegevus suurtel ja väikestel puhkepeatustel.

2. õppus. Jao (eelpiilkonna) tegevus kohtumisel vastasega — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema kohtumisel vastasega.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Jao teotsemine vastase lennuväe ja tankide ründel ja mürgistatud alade, mineeritud teosade, sildade jm. avastamisel. Soodsate positsioonide hõivamine ja nende käeshoidmine julgestatava allüksuse saabumiseni.

Teema 4. Laskurjagu lahingujulgestuses pealetungilahingus — 4 tundi.

1. ja 2. õppus. (Õppus korratakse.)

Eesmärk: Õpetada jagu teotsema lahingujulgestuses pealetungilahingus.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Jao ülesanded lahingujulgestuses pealetungilahingus. Varjatud tee valik. Jao lahingukord. Vaatlus. Soodsate positsioonide hõivamine ja nende käeshoidmine.

Teema 5: Laskurjagu välijahtkonnas — 6 tundi.

1. õppus. Ettevalmistus välijahtkonna teenistuseks — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada jagu valmistuma välijahtkonna teenistuseks.

Meetod: Ühepoolne õppus.

Sisu: Pubkevalve organite ülesanded. Välijahtkonna ülesanne, koosseis, alluvus ja kaugus julgestatavast osast. Välijahtkonna positsiooni valik. Vahiposti asukoha valik ja selle kaugus välijahtkonna südamikust. Tunnimehe ja abitunnimehe teenistus. Positsiooni seadistamine ja moondamine. Side vahipostiga, valvetõkkega ja naabervälijahtkondadega. Läbilask.

2. ja 3. õppus. Välijahtkonna teenistus — 4 tundi.

Eesmärk: Õpetada õigeaegselt avastama vastase ilmumist, hoiatama sellest välijahtkonna ülemaat ja teotsema õigesti vastase üksikisikute, gruppide ja suuremate jõudude ilmumisel.

Meetod: Ühepoolne õppus vastase tähistamisega.

Sisu: Alalise lahinguvalmuse säilitamine välijahtkonnas. Läbilask. Teotsemine kohalike elanike, vastase üksikisikute ja väikeste gruppide ilmumisel ja vastase suuremate jõudude pealetungil. Koostöö naabervälijahtkonnaga. Teotsemine vastase lennukite ja tankide ilmumisel.

Juhend: „Боевой устав пехоты Красной Армии“ (БУП), ч. I.

Käsiraamatud: Методика тактической подготовки стрелкового отделения. Сборник пособий для военных руководителей, раздел „Тактика“.

Laske-ettevalmistus — 29 tundi.

Eesmärk: Täiustada teadmisi 1891/30. a. mudeli vintpüssi, kergekuulipilduja (DP), püstolkuulipilduja ja käsigranaatide materjalosa alal. Õppida selgeks laskevõtted, mis vajalikud tabava tule andmiseks kergekuulipildujast. Tutvustada laskevõttega õhumärkide tulistamiseks.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa õppimine .	4
2	Kergekuulipilduja (DP) materjalosa õppimine . . .	3
3	Püstolkuulipilduja materjalosa õppimine	3
4	Käsigranaatide (RGD—33 ja F—1) ja tankitõrjegra- naadi (RPG—1940—42) materjalosa õppimine . .	3
5	Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist ja kergekuulipildujast	8
6	Laskmine väikekaliibrilisest vintpüssist	4
7	Algteatmed ballistikast	4
Kokku		29 tundi

Teema 1. 1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa õppimine — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised 1891/30. a. mudeli vintpüssi materjalosa tundmises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi ehitus ja lahinguomadused. Vintpüssi koostvõtmine ja kokkupanemine, osade nimetused ja kirjeldus. Vintpüssi hoidmise ja hooldamise reeglid rännakul, puhkepeatusel ja ruumis.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised vintpüssi osade ja mehhanismide töö tundmises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Vintpüssi osade ja mehhanismide seis enne laadimist. Luku osade töö laadimisel, lasu tekitamisel ja kuke kaitsevinnastamisel.

Teema 2. Kergekuulipilduja materjalosa õppimine — 3 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised kergekuulipilduja materjalosa tundmises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Kuulipilduja lahinguomadused. Kuulipilduja osade nimetused, otstarve ja kirjeldus. Koostvõtmise ja kokkupanemise reeglid.

Teema 3. Püstolkuulipilduja materjalosa õppimine — 3 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised püstolkuulipilduja materjalosa tundmises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Püstolkuulipilduja lahinguomadused. Koostvõtmine ja kokkupanemine. Püstolkuulipilduja osade nimetused ja otstarve. Magasini laadimine.

Teema 4. Käsigranaatide (RGD-33, RG-42, F-1) ja tankitõrjegranaadi õppimine — 3 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised käsigranaatide (RGD-33, RG-42 ja F-1) materjalosa tundmises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Granaatide otstarve ja lahinguomadused. Granaatide osade nimetused ja otstarve. Granaadi ettevalmistamine heitmiseks. Granaatide ja sütikute käsitlemise reeglid.

2. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Kinnistada teadmised tankitõrjegranaatide materjalosa tundmises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Tankitõrjegranaatide otstarve ja lahinguomadused. Granaadi osade nimetused ja otstarve. Sütiku ehitus ja selle käitlemine. Granaadi ettevalmistamine heitmiseks. Granaatide ja sütikute käitlemise reeglid.

Teema 5. Laskevõtted ja -reeglid laskmiseks 1891/30. a. mudeli vintpüssist ja kergekuulipildujast — 8 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Täiustada laskeasendisse asumise võtteid laskmiseks vintpüssist varje tagant.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal (lasketiiril).

Sisu: Lamades, põlvelt ja püsti tulistamise treening, kasutades kohalikke esemeid, nagu kännud, aiad, puud, ehitised jne.

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada laskevõtete ja õhumärkide tulistamiseks vintpüssist.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal (lasketiirul).

Sisu: Laskevõtted ja reegliid õhumärkide (lennukite, langevarjurite) tulistamiseks vintpüssist. Lamades, põlvelt ja püsti laskeasendisse asumise võtete ühendatud täitmine.

3. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada laskevõtete ja reeglitega laskmiseks kuulipildujast.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal (lasketiirul).

Sisu: Laskeasendisse asumine ühes kuulipilduja laadimise ja tühjendamisega; sihiku seadmine. Sihturi ja tema abi töö kuulipilduja laadimisel ja laskmisel.

4. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Täiustada laskevõtteid ja vilumusi lamades, põlvelt, püsti ja käigult laskmiseks püstolkuulipildujast.

Meetod: Praktiline õppus õppeväljal (lasketiirul).

Sisu: Laskeasendisse asumine laskmiseks lamades toelt ja toeta, põlvelt, püsti ja käigult, kasutades seejuures kõiki olemasolevaid varjeid maastikul.

Teema 6. Laskmine väikekaliibrilisest vintpüssist — 4 tundi.

Kontrollharjutus.

2. harjutus.

Harjutuse eesmärk — anda kogemusi laskmises paigalseisva märgi pihta.

Märk — nr. 9/a (rinnakuju), vähendatud 5 korda.

Kaugus — 50 meetrit.

Padroneid — 3.

Laskeasend — lamades käelt.

Laskeasend — püramata.

Tabamuste näitamine — iga lasu järel.

Hinne — saavutada vähemalt 20 silma.

Täitmiskord: Laskejuhataja juhatab laskurile kätte märgi ja koha laskmiseks. Käskluse järgi laskur valmistub laskmiseks, laeb ühe padruniga ja annab lasu.

Teema 7. Algteatmed ballistikast — 4 tundi.

1. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised lendjoone elementidest.

Meetod: Vestlus klassis ühes laskeülesannete lahendamise-ga.

Sisu: Lendjoone elemendid. Sihtjoon, horisondijoon ja laskejoon. Sihtnurk, tõstenurk, langnurk ja kohtamisnurk. Horisontaal-, sihikuline ja tegelik laskekaugus. Tõstenurga ole-nevus sihtnurgast ja märgi asukohast. Kohtamisnurga olenevus langnurk-gast ja maastiku kallakust märgi asukohas (oma või vastase poole).

2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Kinnistada teadmised laskurist, relvast ja ilmas-tikust olenevaist lasu ebatäpsuse põhjustest.

Meetod: Vestlus klassis ühes laskeülesannete lahendamise-ga.

Sisu: Laskurist, relvast ja ilmastikust olenevad lasu eba-täpsuse põhjused.

Juhendid: Наставление по стрелковому делу (НСД) „Винтовка“. Наставление по стрелковому делу (НСД) — „Ручной пулемет ДП“. Наставление по стрелковому делу (НСД) 41 — „Автомат“ (пистолет-пулемет). Наставление по стрелковому делу (НСД) 42 — „Ручные гра-ваты, противотанковая ручная граната (бутылка) с горючей смесью“.

Käsiraamatud: Филатов. „Краткие сведения об основаниях стрельбы из ружей и пулеметов“ (изд. 1934. г.).

Riviline ettevalmistus — 20 tundi.

Eesmärk: Õpetada teotsema jao koosseisus vastase ratsa-väe, mootorratturite, suuskurite, tankide ja lennukite ootamatu ründe tõrjumisel. Tutvustada rühma rännaku-, joon- ja lahk-rividega.

Teema 1. Võitleja väljaõpe jao koosseisus — 20 tundi.

1. ja 2. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada hakitama relvi.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Püsside hakitamine. Käskluste täitmine: „Hakita“, „Jagu relvade — juude“, „Jagu — püssid“, „Relvad — maha“. Treening liikumises sammu. Püssivõtted. Pöörded paigal. Rivist väljumine ja tagasimine k rivisse.

Ümberrivistused paigal kaheviirulisest rivist üheviirulisse ja ümberpöördult.

3. ja 4. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada jao lahkrivisid (järestikku).

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Jao hargnemine kolonnist järestikku ja ümberpöördult. Treening jao hargnemises ahelikku; rindesuuna muutmine. Treening liikumises sammu ja pööretes käigul. Suunamuutmine, käänkäik.

5. ja 6. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Anda kogemusi vastase ratsaväe, mootorratturite, suuskurite ootamatu ründe tõrjumises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Ratsaväe, mootorratturite, suuskurite ootamatu ründe tõrjumine rindelt, tagant, paremalt (vasakult). Käskluse „Võitluseks“ täitmine. Kogupaugutule avamine. Jao kogumine. Relvade hakitamine.

7. õppus — 1 tund.

Eesmärk: Anda kogemusi vastase ratsaväe, mootorratturite, suuskurite ootamatu ründe tõrjumises.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Sama mis 5. õppusel.

8. ja 9. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada tõrjuma vastase tankide ja lennuväe ootamatut rünnet.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Vastase tankide ootamatu ründe tõrjumine rindelt, paremalt, vasakult, tagant. Lennuväe ründe tõrjumine. Treening lahkrivis (ahelik, järestik). Rindesuuna muutmine. Käänkäik.

10. ja 11. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada rühma joonrividega.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Rühma joonrivi (kaheviiruline). Rühma joondumine, pöörded, harvenemine ja koondumine, suunamuutmine. Peatumine, püssivõtted, relvade hakitamine. Rühma ridade korrumine ja taastamine.

12. ja 13. õppus — 2 tundi.

Eesmärk: Tutvustada rühma rännakurividega.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Rühma rännakurivid. Kolonn neljakaupa (kolme-kaupa), kolonn kahekaupa, kolonn ühekaupa. Rühma ümber-ristused liikumisel. Suunamuutmine. Treening pööretes paremale ja vasakule, ümberpöördes (liikumisel).

14. ja 15. õppus — 4 tundi.

Eesmärk: Tutvustada rühma lahkrividega.

Meetod: Näidis ühes järgneva treeninguga.

Sisu: Rühma lahkrivid — jagudejoon, jaod kahel joonel, jaod rombiliselt, nurgana ette, nurgana taha. Rühma hargne-mine ahelikku. Käskluse „Seis“ täitmine. Treening liikumises sammu.

16., 17. ja 18. õppus — 3 tundi.

Eesmärk: Kontrollida läbivõetud aineistiku omandamist.

Meetod: Individuaalne treening ja kontroll.

Sisu: Käskluste ja võtete ühendatud täitmine läbivõetud kava ulatuses.

Juhend: Строевой устав пехоты Красной Армии.

Kehaline ettevalmistus — 54 tundi.

Eesmärk: Kinnistada õppeajal omandatud kehalised või-med ning vilumused ja tagada kehalist ettevalmistumust edukaks teenistuseks Punaarmees ja tööalal.

Tundide arvutus.

Järje nr.	Ettevalmistuse alad	Tundide arv
1	Võimlemine	18
2	Mängud	6
3	Käsitähtsus	14
4	Suusatamis-ettevalmistus	16
	Kokku	54 tundi

Võimlemine — 18 tundi.

Ettevalmistavad harjutused.

E e s m ä r k: Sama mis IX klassis, kuid koormatust suurendatakse korduste arvu ja tempo kõvendamise teel.

S i s u:

VIII—IX klassi õppekava aineistik (suuremate nõuetega liigutuste täpsuse, koordinatsiooni jne. suhtes).

K õ n d.

E e s m ä r k: Kinnistada vilumusi kõnnis pika, vaba ja ökonoomse sammuga tasasel rajal ja murdmaastikul (jõukohase koormatusega).

S i s u:

IX klassis läbivõetud aineistiku kordamine distantside suurendamisega kuni 3 km (koormatusega 6—8 kg).

J o o k s.

E e s m ä r k: Kinnistada kiir-, kestus- ja takistusjooksu tehnilised vilumused.

S i s u:

1. 100 m jooksu treening, kiirendusjooks kuni 200 m, teatejooksud kuni 100 m etappidega.

2. Takistuste ületamise treening (takistusribal ja maastikul).

3. Krossid keskmisel murdmaastikul kuni 2 km.

H ü p p e d.

E e s m ä r k: Kinnistada omandatud oskused kõrgus- ja kaugushüppes hooga, sügavus-, kolmik- ja toenghüppeis.

S i s u:

1. Kõrgus- ja kaugushüpe hooga; kõrgushüpe harilikus riides ning kandamisega.

2. Sügavushüpped (kuni 2 m) hooga ja rippest (kuni 3 m kõrguselt).

3. Kolmikhüpe paigalt ja hooga.

4. Toenghüpped — takistuse (rüsta) kõrgus kuni 1 m 40 sm.

H e i t e d.

E e s m ä r k: Kinnistada varem-omandatud oskused granaadiviskes ja kuulitõukes.

Sis u:

1. Kuulitõuge (kuuli kaal — 4 kg) või samaraske kivi tõukamine treeninguna ja võistlusena.
2. Granaadivise (700 g) varem-õpitud viisidega mitmesuguseist asendeist (varje tagant, kaevikust jms.) — kaugusse ja märki (horisontaalsesse ja vertikaalsesse).

R o n i m i n e.

E e s m ä r k: Kinnistada varem-omandatud vilumused ronimises ja üleronimises.

Sis u:

1. Kätekõverdamine kangil; riplemine ja toenglemine.
2. Riplemine latil (kõiel) kuni 3 m.
3. Tarast üleronimine vabal viisil (kõrgus kuni 2 m).

R o o m a m i n e.

E e s m ä r k: Kinnistada vilumused roomamises kõigi varem-õpitud viisidega.

Sis u:

1. Roomamine „poolküpili“ varjumise võimalusi evival maastikul.
2. Roomamine „liibudes“ relvaga (maketpüssiga).
3. Roomamine ülesandega — iseseisvalt kasutada vajalikke viise sõltuvalt maastiku iseloomust ja olukorrast (taktikaline „lendülesanne“).

K a n d a m i t õ s t m i n e j a k a n d m i n e.

E e s m ä r k: Kinnistada vilumused kandamite tõstmises ja kandmises varem-õpitud võtete ja viisidega.

Sis u:

VIII—IX klassi ainestiku kordamine; sama koos takistuste ületamisega (palgi, langetatud puu, kraavi jms. ületamine).

H e i t l e m i n e.

E e s m ä r k: Kinnistada heitlusoskusi.

Sis u:

Väikeste võistluste korraldamine maadluses — lihtsustatud reeglitega („prantsus“- ja rahvusmaadluses).

Mängud — 6 tundi.

Eesmärk: Sama mis VIII klassis.

Sisu:

1. Jooksu- ja viskemängud.

„Rootsi pallivõistlus“. Ettevalmistavad harjutused korvpallimänguks.

2. Heitlusmängud.

VIII—IX klassi mängude kordamine jt.

Ettevalmistus käsitsi võitluseks — 14 tundi.

Eesmärk: Treenida varem-õpitud käsitsivõitluse võtete täitmises koos liikumisega, takistuste ületamisega ja granaadi pildumisega.

Sisu:

1. IX klassis õpitud täägivõitluse võtete treening keerustatud siduvuses (varjest, takistuste tagant ja takistuste ületamise momendil jne. ilmuvate 5—8 liikuva kuju pihta).

Treening takistusribal või maastikul jao rünnakuna vastase tulepesale.

2. Paarisvõitluse treening pehme otsmikuga puupüssidel (kep-pidel) takistuste vahel, lumes, lumevalli ääres, lumistel ja jäätunud langedel, ehitiste vahel jne.

3. Võistluste korraldamine pehme otsmikuga puupüssidel — ringsüsteemis (klassi esivõistlused).

Suusatamis-ettevalmistus — 16 tundi.

Eesmärk: Eelmistes klassides õpitud suusatamisviiside täiustamine.

Tutvustada rühma rännakurividega suuskadel.

Treenida suusatamises murdmaastikul.

Sisu:

1. Rivi elemendid. Korrata eelmiste klasside õppekava aines-tikku. Rühma rännakurivid suuskadel.

2. Liikumistehnika. Vahelduvtõukelise, neljasam-muga vahelduvtõukelise, paaristõukelise, kahesammuga vahel-

duvtõukelise sammu, pöörete „sahk“ ja „poolsahk“ viimistlemine.

3. Treening keskmisel murdmaastikul kuni 15 km.

Topograafia — 16 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada „üles võtma“ vähema pindalaga lah-tist ja tasast piirkonda ja koostama kaardi luustikku ruudustiku abil.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Silmamõõduline ülesvõte	12
2	Graafilised lahingudokumendid	2
3	Töö kaardil	2
Kokku		16 tundi

Teema 1. Silmamõõduline ülesvõte — 12 tundi.

1. ja 2. õ p p u s. Silmamõõdulise ülesvõtte põhimõtted — 4 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada kandma kohalikke esemeid planšetile ja koostama sammumõõtkava.

M e e t o d: Jutustus ja praktiline töö maastikul.

S i s u: Silmamõõdulise ülesvõtte otstarve ja sellele esitatud nõuded. Sammumõõtkava ja selle koostamine. Kohalike esemete planšetile kandmise viisid. Ebasiduvuse viga ja selle parandamine. Ülesvõtte vormistamine. Legend.

Ülesanne: Koostada sammumõõtkava.

3. ja 4. õ p p u s. Silmamõõduline ülesvõte — 8 tundi.

E e s m ä r k: Õpetada „üles võtma“ vähema pindalaga lah-tist ja tasast piirkonda.

M e e t o d: Praktiline töö maastikul.

S i s u: Planšeti tööks ettevalmistamine. Kuni 0,8 km² pindalaga piirkonna ülesvõtmine. Legendi koostamine.

Teema 2. Graafilised lahingudokumendid — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada koostama skeemi ja tulekaarti.

Meetod: Praktiline töö maastikul.

Sisu: Tulekaardi ja skeemi valmistamine.

Teema 3. Töö kaardil — 2 tundi.

Eesmärk: Õpetada koostama kaardi luustikku ruudustiku abil.

Meetod: Praktiline töö maastikul.

Sisu: Kaardi ja paberi ettevalmistamine. Töö järjestus kaardi luustiku ülekandmisel. Kaardi luustiku ülekandmine ruudustiku abil, silma järgi.

Käsiraamatud: Бубнов, Кремп, Фильмонов. „Военная топография“ (изд. 1943. г.).

Полковник Шебалин. „Военная топография“ (изд. 1942. г.). Боевой устав пехоты, часть I, ст. 8 ж 143, прл. 2.

Määrustikud — 10 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma sõjaväelaste kohuseid ja vastastikuseid suhteid. Tutvustada sõjaväelise distsipliini üldpõuetega.

Teemade loetelu ja tundide arvutus.

Järje nr.	Teema nimetus	Tundide arv
1	Sisemäärustik	7
2	Distsiplinaarmäärustik	3
	Kokku	10

Teema 1. Sisemäärustik — 7 tundi.

1., 2., 3. ja 4. õppus — 4 tundi.

Eesmärk: Õppida tundma sõjaväelaste kohuseid ja vastastikuseid suhteid.

Meetod: Vestlus praktiliste näidistega.

Sisu: Sõjaväelaste üldkohused ja vastastikused suhted. Sõjaväelised nimetused ja omistatud eraldusmärgid — pagunid. NSV Liidu ordenid ja medalid. Ülemad ja alluvad. Otsesed ja vahetud ülemad.

5., 6. ja 7. õppus — 3 tundi.

Eesmärk: Kätte õpetada reeglid pöördumisel ülema poole.

Meetod: Praktiline õppus.

Sisu: Ülema poole pöördumise kord. Käsusaamise ja käsutäitmise kord. Tervitused ravis ja väljaspool rivi. Roodu korrapidaja ja päevniku kohused.

Juhend: Устав Внутренней службы.

Teema 2. Distsiplinaarmäärustik — 3 tundi.

1., 2. ja 3. õppus — 3 tundi.

Eesmärk: Tutvustada sõjaväelise distsipliini üldnõuetega.

Meetod: Vestlus.

Sisu: Sõjaväeline distsipliin. Sõjaväelised eksimused ja süüteod. Ergutuste ja autasude liigid. Distsiplinaarkaristuse liigid.

Juhend: „Дисциплинарный устав Красной Армии“.

Vestlused Punaarmee ja meie kodumaa sõjalise mineviku tähtsamaist sündmusist — 10 tundi.

Teema 1. Sõjaväeline vandetöötus — 1 tund.

Teemad 2—3. Punaarmee määrustikud Punaarmee lahinguettevalmistuse, distsipliini ja organiseerituse põhialus — 2 tundi.

Teema 4. Initsiatiiv, leidlikkus ja sõjakavalus — 1 tund.

Teema 5. Suvorovi Наука побеждать Võiduteadus — 1 tund.

T e e m a 6. Hoia riiklikku ja sõjalist saladust — 1 tund.

T e e m a 7. Tagala töösangarlikkus Suure Isamaasõja perioodil — 1 tund.

T e e m a 8. Sõjalised õppeasutised ja Punaarmee ohvitseride ettevalmistus — 1 tund.

T e e m a 9. Kõrgeim Ülemjuhataja Nõukogude Liidu Generalissimus seltsimees Stalin — saksa fašistlike arastajate vastase võitluse ja Punaarmee võitude organiseerija ja juht — 1 tund.

T e e m a 10. Punaarmee ja Nõukogude rahva suurvõit saksa imperialismi üle — 1 tund.

Lisa 1.

Meditsiinilisest kontrollist ja I—X klassi õpilaste jaotamisest gruppidesse tervisliku seisundi ja kehalise arengu järgi.

Meditsiinilise kontrolli teostamiskord ja õpilaste jaotamine gruppidesse tervisliku seisundi ja kehalise arengu järgi on määritletud „Määrusega kehakultuuri ja spordi harrastajate tervise meditsiinilise kontrolli kohta“, mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi ja NSVL RKN-i juures asuva Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt 30. juunil 1944 nr. 078/13/2.

I. Meditsiiniline kontroll.

1. Meditsiinilise kontrolli toimingute hulka kuulub:

- a) Sõjalise ja kehalise ettevalmistusega ning spordiga tegelevate õpilaste tervisliku seisundi meditsiiniline jälgimine;
- b) sanitaar-tervishoidlik järelevalve kehalise ettevalmistuse ja spordi harjutus- ja võistluspaikade ning -tingimuste üle;
- c) sportlike ürituste meditsiin-sanitaarne teenindamine;
- d) sanitaarne selgitustöö õpilaste seas.

2. Õpilaste tervishoidliku seisundi meditsiiniline jälgimine on kohustuslik ja teostatakse regulaarsete meditsiiniliste läbivaatuste näol.

Õpilaste meditsiinilise läbivaatuse ülesandesse kuulub: tervisliku seisundi, kehalise arengu ja treeneerituse kindlaksmääramine ja õpilaste jaotamine meditsiinilistesse gruppidesse.

3. Meditsiiniliste läbivaatuste teostamiseks on maksev alljärgnev kord:

a) õpilaste meditsiinilist järelevaatust toimetatakse igal aastal. Hariduse Rahvakomissariaadi ja Teede Rahvakomissariaadi koolide I-s, V-as, VII-s ja X-s klassis, samuti ka tehnikumide esimesel ja viimasel kursusel teostatakse meditsiiniline järelevaatus esijärjekorras — õppeaasta algul;

b) õpilaste meditsiinilist järelevaatust teostab vastava õppeasutise arst, tema puudumisel aga — kohaliku tervishoiuosakonna poolt määratud arst; maal on lubatud õpilaste järelevaatust toimetada velskril;

c) õpilased, kelle juures esimesel läbivaatusel ilmnesid kõrvalekaldumised tervislikus seisundis, käivad korduvalt läbivaatusel ja mitte harvemini kui kaks korda aastas;

d) õpilased, kes käivad regulaarsetel meditsiinilistel läbivaatustel, vabastatakse täiendavaist meditsiinilistest läbivaatustest osavõtu puhul massispordi üritusist (erandiks on üksikud õpilased, kes pärast järelevaatust olid pikemat aega haiged).

4. Õpilaste meditsiiniline läbivaatus seisneb anamnestiliste andmete selgitamises (küsitlemine tervisest, läbipõetud haigustest, tegelemisest kehaliste harjutuste ja spordiga jne.), välises järelevaatuses, lihtsamais antropomeetrilistes mõõtmistes (kasv, keha-kaal, rindkere ümbermõõt rahulikus asendis, sisse- ja väljahingamisel, spiromeetria) ja kliinilises uurimises (kopsude ja südame perkuteerimine ning auskulteerimine jms.).

Vajadusel teostatakse südame ja vereringe-süsteemi funktsionaalse tegevuse uurimist.

II. Õpilaste jaotamine gruppidesse tervisliku seisundi ja kehalise arengu järgi.

5. Praktilistele sõjalistele õppustele, kehalisele kasvatusesele ja treenimisele diferentseeritult lähenemise eesmärgiga jaotatakse kõik õpilased, kes käivad meditsiinilisel läbivaatusel, kolme meditsiinilisse gruppi, vastavalt nende tervislikule seisundile, kehalisele arengule ja kehalisele ettevalmistumusele:

Grupp	Grupi iseloomustus	Lubatud õppuste liigid
<p>Põhi-grupp (keskmine seis kehalises ettevalmistumuses).</p>	<p>Praktiliselt terved, kuid ka sellised, kellel leiduvad vähesed kõrvalekaldumised tervislikus seisundis, peamiselt funktsionaalset laadi.</p>	<p>1. Sõjaline ja kehaline ettevalmistust õppeasutiste (Hariduse Rahvakomissariaadi ja Teede Rahvakomissariaadi koolide, tehnikumide) õppekavade kohaselt täies ulatuses. 2. VTK normide kompleksi sooritamine (OVTK aste, VTK 1. aste ja arsti eriloal VTK 2. aste) sõltuvuses õpilaste vanusest. 3. Õppused ühes spordisektsioonis ja osavõtt võistlustest ühel spordialal igal hooajal.</p>
<p>Tugev-grupp (kõrgendatud seis kehalises ettevalmistumuses).</p>	<p>Täitsa terved, kehaliselt hästi arenenud, kuid ka esimese grupi tunnusega õpilased, kes on hästi treenitud (ette valmistatud) suurema kehalise koormatuse jaoks.</p>	<p>Seesama, mis on ette nähtud põhi-grupis (p. 1 ja 2). Õppused ja võistlused spordi igal alal, piiritlemisega sõltuvuses õpilaste vanusest.</p>
<p>Nõrk-grupp (madal seis kehalises ettevalmistumuses).</p>	<p>a) Kellel leiduvad tunduvad kõrvalekaldumised kehalises arengus, kehahituses ja tervislikus seisundis, ajutise iseloomuga, mis ei takista hariliku (õppe-) tööd, kuid on kontrainditeeritud intensiivsemal kehalisel koormatusel.</p> <p>b) Kellel on tunduv kehakaalu langus, ilmne kehveresus (hemoglobiini alla 50%); luustiku ja lihastiku defektid või haigused, mis piiravad liikumist, samuti ka lülisamba kõverdused; orgaanilised haigused funktsionaalse puudulikkuse püsivate nähtudega.</p>	<p>a) Õppused üldgruppides põhikava kohaselt, kuid kitsendustega, või erigruppides — erikava kohaselt. Osavõtt sportlikest üritustest (välja arvatud võistlused) arsti eriloal. b) Ravivõimlemise liiki õppused (ainult erigruppides või individuaalselt).</p>

6. Arst, kes teostab meditsiinilist läbivaatust, kirjutab ülevaatuskaardile (haigusloosse) oma otsuse selle kohta, kas õpilane võib tegelda ühe või teise sõjalise ja kehalise ettevalmistuse ning spordi alaga ja osa võtta võistlustest, ühtlasi teeb ta nimekirjas eraldi iga õpilase kohta vastavad märkmed.

Märkus: Mingisuguseid tõendeid tervisliku seisundi kohta õpilastele kätte ei anta.

7. Õppeasutise direktor vastutab, et õpilaste meditsiiniline järelevaatus teostatakse õigeaegselt ja et oleks tagatud regulaarne meditsiiniline järelevalve.

Lisa 2.

Õpilaste kehalise ettevalmistuse edukuse arvestus ja hindamine.

1. Õigesti korraldatud ja süstemaatiliselt teostatud edukuse arvestus aitab sõjalise ala juhatajal ja õpetajail määratleda, kui võrd on õpilased omandanud läbivõetud õppekava ainestiku, tõstab õpetuse taset ja virgutab õpilasi harrastama kehalise ettevalmistuse harjutusi.

2. Õpilaste kehalise ettevalmistuse edukus tehakse kindlaks igapäevase (jooksva) arvestuse ja perioodiliste katsete teel.

3. Igapäevast (jooksvat) arvestust teostatakse järgmiselt:

a) sõjalise ala juhataja (õpetaja), jälgides õpilasi õppetundides, hindab numbripanekuga üksikuid õpilasi harjutuste (mängude) täitmisel;

b) sõjalise ala juhataja (õpetaja) hindab edukust, lastes õpilasi täita ettemääratud harjutusi, mis on läbi võetud käesolevas veerandis, kuid see ei tohi segada kogu klassi normaalset õppetööd.

4. Perioodilised katsed õpilastele teostatakse kontrollharjutuste näol.

Kontrollharjutused (lisa 3) plaanistatakse kogu õppeaastale veerandite kaupa (mitte üle 2—3 harjutuse veerandis). Katse aeg ja kontrollharjutuste iseloom teatatakse õpilastele varakult, et nad võiksid neile valmistuda mitte ainult tundides, vaid ka klassivälise töö korras (või kodus).

Mõnede harjutuste valik kontrollharjutusteks ei tohi kahjustada õppekava aineastiku omandamist.

5. Õpilaste ettevalmistuse parendamiseks, eeskätt mahajäävate õpilaste edukuse tõstmiseks, võib anda ülesandeid vabaks ajaks. Need ülesanded hõlmavad harjutusi, mis täidetakse kodus või klassivälises töös kehalise ettevalmistuse alal. Ülesande täitmist kontrollib sõjalise ala juhataja (õpetaja) õppetundides jooksva arvestuse korras.

6. Õpilaste kehalise ettevalmistuse edukust tuleb arvestada harjutuste täitmise väärtuse (tehnik) ja praktiliste saavutuste järgi (kontrollharjutustel). Nende õpilaste hindamisel, kes tervisliku seisundi järgi on arvatud 3. meditsiinilisse gruppi, tuleb arvestada ainult harjutuste täitmise väärtust (tehnikat).

7. Harjutuste täitmise väärtuse hindamisel tuleb juhendada järgmisega:

hinne „5“ — harjutused on tehniliselt täidetud õigesti (antud viisil), kindlalt, vastavas rütmis ja tempos, kergelt ja ladusalt; õpilane valdab liigutuste vormi ja koordineerimist;

hinne „4“ — harjutused on täidetud õigesti, kuid mitte küllalt kindlalt, kergelt ega ladusalt;

hinne „3“ — harjutused on täidetud põhiliselt õigesti, kuid pingutatult või loiult, tehnikas esinevad väikesed vead;

hinne „2“ — harjutused jäid täitmata või täideti valesti (tehti tunduvald vigu harjutuste tehnikas või täitmisviisis);

hinne „1“ — täielik oskamatus harjutuste täitmisel (ei tunne õpitud võtteid ega tehnikat) — kaaluva põhjusega.

Normistiku nõuete mittetäitmisel saab õpilane nõrga hinde.

8. Veerandi üldhinne pannakse igapäevase (jooksva) arvestuse andmete ja kontrollharjutuste täitmise tulemuse järgi; seejuures võetakse arvesse, kuidas õpilane valdab õppekava aineastikku terviklikult.

9. Õpilaste kehalise ettevalmistuse edukuse hindamisel sõjalise ala juhataja (õpetaja) peab arvestama õpilaste individuaalseid erinevusi: üldist kehalist arengut, tervislikku seisundit ja kuuluvust sellesse või teise meditsiinilisse gruppi jms.

Kehalise kasvatus

Nr.	Alad	VIII klass	H i n n e			IX klass
			3	4	5	
1.	Jooks	100 m	17 sek.	16,6 sek.	16 sek.	100 m
		1000 m	4 min. 30 sek.	4 min. 15 sek.	4 min.	1000 m
2.	Hüpped	Kaugushüpe hooga	3 m 50 sm	3 m 80 sm	4 m	Kõrgushüpe hooga
3.	Heited	Granaadivise (500 g) kaugusse	28 m	30 m	32 m	Granaadivise (700 g) kaugusse
4.	Ronimine ja kätekõverdamine	Ronimine rippkõiel (latil) jalgade abil 3 m	1 kord	2 korda puhku sega 3 sek.	2 korda puhkuseta	Kätekõverdamine rippes (kuni lõuani)
5.	Käsitšivõitlus	100 m takistusriba ületamine (OVTK kompleksi tingimuste kohaselt)	28 sek.	26 sek.	24 sek.	150 m takistusriba ületamine (VTK I astme kompleksi tingimuste kohaselt)
6.	Suusatamine	Keskmisel murdmaastikul 5 km	38 min.	36 min.	34 min.	Sama
7.	Ujumine (laagri perioodis)	Ujuda (aega arvestamata)	25 m	50 m	100 m	Sama

kontrollharjutuste normistik.

H i n n e			X klass	H i n n e		
3	4	5		3	4	5
16 sek.	15,6 sek.	15 sek.	100 m	15 sek.	14,6 sek.	14 sek.
4 min. 10 sek.	4 min.	3 min. 50 sek.	1000 m	4 min.	3 min. 50 sek.	3 min. 40 sek.
1 m 0,5 sm	1 m 10 sm	1 m 15 sm	Kõrgushüpe hooga	1 m 10 sm	1 m 15 sm	1 m 20 sm
			Kaugushüpe hooga	4 m	4 m 20 sm	4 m 30 sm
28 m	30 m	32 m	Sama	32 m	35 m	37 m
3 korda	4 korda	5 korda	Riplemine rippkõiel (latil)	2 m	2,5 m	3 m
1 min. 55 sek.	1 min. 50 sek.	1 min. 45 sek.	Sama	1 min. 40 sek.	1 min. 35 sek.	1 min. 30 sek.
34 min.	32 min.	30 min.	Sama 10 km	1 tund 15 min.	1 tund 10 min.	1 tund 05 min.
50 m	25 m riietuses	50 m riietuses	—	—	—	—

Liiduvabariikide hariduse rahvakomissariaatide ja Teede Rahvakomissariaadi täielikkude meeskeskkoolide õpperelvade ning sõjalis- ja spordivarustise tabel.

Järje nr.	Esemete nimetused	Koolid			Märkusi
		kuni 10 kl.	kuni 20 kl.	kuni 30 kl. ja rohkem	
	Riigikaitse Rahvakomissariaadi arvel.				
1.	1891/30. a. mudeli 7,62 mm õppevintpüssid ühes täägiga ja juurdekuuluvate abinõudega	6	8	10	Kooli peale
2.	7,62 mm läbilõike-vintpüssid	2	2	2	"
3.	Õppe-püstolkuulipildujad	2	2	2	"
4.	Õppe-kergekuulipildujad	1	1	1	"
5.	Õppe-käsigranaadid „RGD-33“	4	4	6	"
	„ „ „RG-42“	4	4	6	"
6.	„ „ „F-1“	4	4	6	"
7.	1940—42. a. mudeli õppe-tankitõrjegranaadid	4	4	6	"
8.	Kergekuulipilduja magasinid	1	1	1	"
9.	Püstolkuulipilduja magasinid ja pide-med (salved)	2	2	2	"
	Rahvakomissariaatide ja valitsuste arvel.				
1.	Puupüssid	80	100	120	"
2.	Väikekaliibrilised vintpüssid	8	10	12	"
3.	Sihtpukid	4	4	6	"
4.	Läbilõike-padrunid, komplekti	2	2	3	"
5.	Õppepadrunid, pidemeis	4	8	8	"
6.	Kirbumudelid	4	4	6	"
7.	Diafraagmad	4	4	6	"
8.	Vintpüssi ortoskoobid	2	2	3	"
9.	Kergekuulipilduja ortoskoobid	1	1	1	"
10.	Sihtimispeeglid	2	4	4	"
11.	Mitmesugused näitekepid	4	6	8	"
12.	Torkekujud	6	8	10	"
13.	Treeningkepid	8	10	10	"
14.	Vehklemispüssid pehmete otsmikuduga	20	30	30	"
15.	Kergekuulipilduja maketid	2	2	2	"
16.	Tanki maketid				"
17.	Väikesed labidad	40	60	80	"
18.	Suured labidad	5	8	10	"
19.	Kõblad	2	3	4	"

Järje nr.	Esemete nimetused	Koolid			Märkusi
		kuni 10 kl.	kuni 20 kl.	kuni 30 kl. ja rohkem	
		2	3	4	Kooli peale
20.	Sõjaväe kirved (väikesed)	2	3	4	"
21.	Sõjaväe kirved (suured)	1	2	2	"
22.	Põiksaed				
23.	Kantavad takistused, komplekti (siil, harkjalg ja madaltõke)	1	1	1	"
24.	Joonised (plakatid) sõjalisinsenerilise ettevalmistuse alal, komplekti	3	3	3	"
25.	Joonised (plakatid) käsirelvade alal, komplekti	2	2	3	"
26.	Joonised taktikalise ettevalmistuse alal, komplekti	2	2	3	"
27.	Joonised sõjalis-keemilise ettevalmistuse alal, komplekti	1	2	2	"
28.	Joonised esmasabi andmise alal lahingus, komplekti	1	2	3	"
29.	Joonised topograafia alal, komplekti	2	2	3	"
30.	Joonised suurtükiväe, lennukiväe ja soomusvägede alal, komplekti	1	2	3	"
31.	Gaasitorbikud „BN“ (läbilõiked)	2	2	2	"
32.	Keemilise luure paunad	1	2	3	"
33.	Gaasivarjendi mudel	1	1	1	"
34.	Gaasikambri mudel	1	1	1	"
35.	Kaitsemantlid ja -sukad, komplekti	5	5	5	"
36.	Keemiavastased pakikesed	5	5	5	"
37.	Esmasabipakikesed	1	1	1	"
38.	Sanitaarpaunad	40	60	80	"
39.	Kompassid	40	60	80	"
40.	Viseerimisjoonlauad	40	60	80	"
41.	Sirklid	40	60	80	"
42.	Planšetid „ülesvõteteks“	4	4	4	"
43.	Lahtivõetavad mäemudelid				
44.	Õppekaardid ja plaanid mitmesuguses mõõtkavas	40	80	80	"
45.	Suusad (neist 50% laste suuski)	80	100	140	"
46.	Suusakepid	100	120	160	"
47.	Suusasidemed (pehmed)	100	120	160	"
48.	„ (kõvad)	20	30	40	"
49.	Suusamääre (purkides)	80	100	140	"
50.	Pingid	4	4	4	"
51.	Pingid	1	1	1	"
52.	Varbsein (6—8 vahega)	1	2	2	"
53.	Palgid pukkidel	1	1	1	"
54.	Liikuv kahekordne poom	1	1	1	"
	Rippkõied ronimiseks	2	2	2	"

Järje nr.	Esemete nimetused	Koolid			Märkusi
		kuni 10 kl.	kuni 20 kl.	kuni 30 kl. ja rohkem	
55.	Ronimislatid	2	2	2	Kooli peale
56.	Kaldredelid	1	1	1	"
57.	Võimlemiskast (lahtivõetav)	1	1	1	"
58.	Võimlemismatid	4	6	6	"
59.	Hüppepostid	2	2	2	"
60.	Hüppenöörid	3	3	3	"
61.	Hoolauad (hüpeteks)	2	2	2	"
62.	Hüpitsad (2—2,5 m)	40	40	40	"
63.	Hoonöörid (5—6 m)	6	6	6	"
64.	Topispallid 1, 2, 3, 5 kg	20	20	20	"
65.	Väikesed laptuu- ja viskepallid	40	40	40	"
66.	Võrkpallid	2	4	6	"
67.	Korvpallid	2	4	6	"
68.	Jalgpallid	2	4	6	"
69.	Võimlemiskepid	40	40	40	"
70.	Kurnimänguvahendid kergemad (komplekti)	2	2	2	"
71.	Rõngad viskamiseks ja pealeviskamiseks (komplekti)	10	10	10	"
72.	Rõngad veeretamiseks	10	10	10	"
73.	Lipukesed	80	80	80	"
74.	Kilbi-kujud märkiviseteks (mitmes. suuruses)	4	4	4	"
75.	Möödulindid	1	2	2	"
76.	Viled	2	2	3	"
77.	Trummid	1	1	1	"
78.	Pumbad	1	2	2	"
79.	Käesidemed (kahes värvis)	40	40	40	"
80.	Õppegranaadid, kaal 250 g	40	40	40	"
81.	" " 500 g	40	40	40	"
82.	" " 700 g	40	40	40	"
83.	Kangid	1	1	1	"
84.	Rööbaspuud	1	1	1	"
85.	Hobune sangadega	1	1	1	"
86.	Kits	1	1	1	"
87.	Rõngad (paari)	1	1	1	"
88.	Vedamiskõied	1	1	1	"
89.	Võrkpallimängu võrgud	2	2	2	"
90.	Korvpallimängu laudad korvidega	2	2	2	"
91.	Kuulid, kergemad ja normaalsed	4	6	6	"
92.	Odad	8	10	12	"
93.	Stopperid	1	1	2	"
94.	Ruuporid	1	2	2	"

Spordiväljak.

Väljakul peab olema:

1. Võimlemisriistastik (1—2 vahega, selles olgu: 5—6 m pikkusi kaldredeleid — 2; püstredel — 1; rippköisi — 2; latte — 2; kang — 1; rõngad — 1 paar; poom — 1.

2. Väljak kehalisiks harjutusiks ja mängudeks, sellel olgu: rõhtpalk — 1; hüppeauk, täidetud liivaga ja saagmetega; nõlvak ülesjooksuks ja sügavushüpeteks; hõre rõhttara 3-st rööplatist; vaba väljak jooksuks, hüpeteks, heideteks, liikumismängudeks ja võrk- ning korvpallimängu-väljakud, takistusriba.

Märkus: Segakoolides (mees- ning naiskoolides) tuleb tarvitada meeskoolide tabeleid, lisades juurde 7 õppeaastaga naiskoolide puuduva sanitaar- ja spordivarustise tabelid.

SISUSTIK

	Lk.
Üldised juhised	3
Metoodilised juhised ettevalmistuse liikide järgi	6
Õppekavad.	
(VIII klass ja tehnikumi I kursus). Talvine periood	15
Suvine periood (laagrikoondis)	32
IX klass (tehnikumi II kursus). Talvine periood	46
Suvine periood (laagrikoondis)	63
X klass (tehnikumi III kursus).	74

LISAD

1. Meditsiinilisest kontrollist ja I—X klassi õpilaste jaotamisest gruppidesse tervisliku seisundi ja kehalise arengu järgi 89
2. Õpilaste kehalise ettevalmistuse edukuse arvestus ja hindamine . . 92
3. Kehalise ettevalmistuse kontrollharjutuste normistik 94
4. Liiduvabariikide hariduse rahvakomissariaatide ja Teede Rahvakomissariaadi meeskeskkoolide õpperelvade ning sõjalis- ja spordivarustise tabel 96

Vastutav toimetaja O. Sepp.

Ladumisele antud 6. X 1945. a. Trükkimisele antud 19. II 1946. a. Paber 56×79, ¹/₁₆. Trükiarv 2700. Trükipoognaid 6,25. Trükitähti trükipoognas 45 000. Arvutuspoognaid 7. MB-01460. Tellimise nr. 198. Trükikoda „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 49.

На эстонском языке.

Программы допризывной военной и физической подготовки учащихся юношей VIII—X классов средних школ и I—III курсов техникумов.

g

Rbl. 6.—

☆
A-16945

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00465402 8